

APSTIPRINĀTS

Varakļānu novada domes 31.10.2024. sēdes
lēmums Nr. 13.25.

**VARAKĻĀNU NOVADA MUZEJA
DARBĪBAS UN ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA
2024. - 2029. gadam.**

Varakļāni, 2024

SATURS

1. Muzeja raksturojums, tā loma sabiedrībā	3
1.1. Muzeja darbības pilnvarojums	3
1.2. Muzeja misija, vīzija un vērtības	4
2. Pašreizējās situācijas raksturojums	5
2.1. Pārskata periodā sasniegtie rezultāti	6
2.2. Mērķauditorija	9
2.3. Muzeja darbības spēju izvērtējums	9
2.3.1. SVID analīze	19
3. Stratēģiskā daļa	22
3.1. Politikas mērķi	22
3.2. Prioritātes, mērķi un sagaidāmie darbības rezultāti	23
4. Stratēģijas ieviešanas uzraudzība	26
5. Pielikumi	
5.1. Krājuma darba politika	27
5.2. Pētniecības darba politika	38
5.3. Komunikācijas politika	46

1. MUZEJA RAKSTUROJUMS, TĀ LOMA SABIEDRĪBĀ

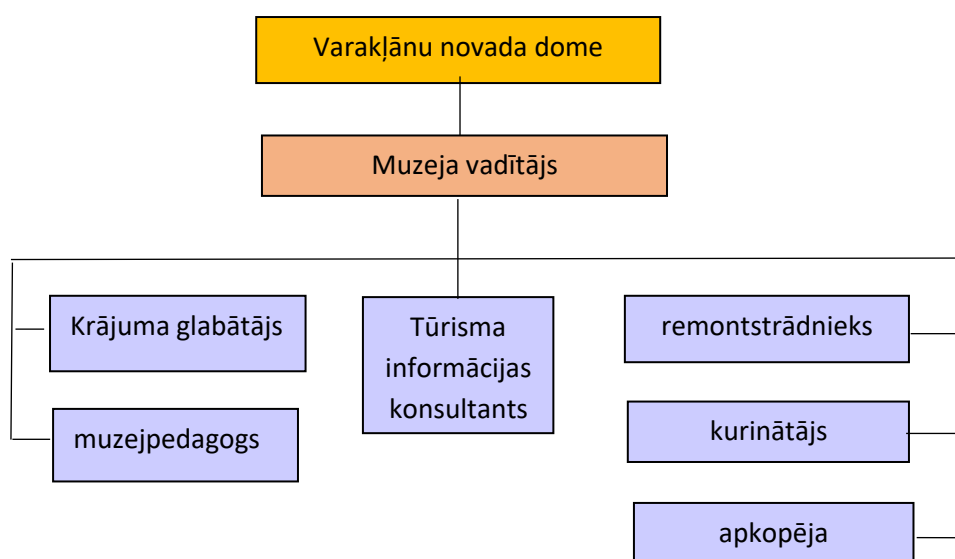
1.1. Muzeja darbības pilnvarojums

Varakļānu Novada muzejs ir sabiedrībai pieejama, pētnieciska iestāde, kura īsteno pašvaldības autonomu funkciju rūpēties par kultūru, turpināt kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu saistībā ar Varakļānu muižas pils kompleksa perspektīvo izmantošanu un tūristu piesaistīšanu. Muzejs vāc, glabā, pēta un popularizē Varakļānu novadu raksturojošās materiālās, nemateriālās un garīgās vēstures liecības, īpaši pievēršoties Varakļānu grāfa M. Borha un citu ievērojamu personību darbības, dzīves un kultūrvēstures izpētei no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.

Muzejs dibināts ar Varakļānu pilsētas domes lēmumu Nr. 810 no 30.01.2001.g. Šobrīd "Varakļānu Novada muzejs" ir Varakļānu novada pašvaldības pakļautībā esoša pašvaldības iestāde. Varakļānu Novada muzeja darbības tiesiskais pamats ir Nolikums (apstiprināts ar Varakļānu novada domes sēdes lēmumu Nr. 12.26 no 26.09.2024.). Juridiskā adrese: Pils iela – 29, Varakļāni, Varakļānu novads, LV-4838. Savā darbībā Varakļānu Novada muzejs ievēro LR likumus, MK noteikumus, citus normatīvos aktus. Muzejs atrodas Varakļānu novada pašvaldības pārraudzībā. Muzejam ir saistoši Varakļānu novada pašvaldības domes lēmumi un rīkojumi, kā arī šo normatīvo aktu grozījumi, labojumi un papildinājumi.

Iepriekšējo akreditāciju Varakļānu Novada muzejs ieguvis 2019. gada 18. decembrī. Akreditācijas apliecības Nr. 80A4.

Muzeja darbību nodrošina 7 muzeja darbinieki, struktūra veidota tā, lai nodrošinātu muzeja pamatfunkciju un uzdevumu veikšanu un veicinātu muzeja mērķu izpildi.

1. diagramma. Muzeja struktūra.

Muzeja darbu, nodrošinot tā nepārtrauktību, lietderību un tiesiskumu, organizē muzeja vadītājs, plānojot un nodrošinot mērķu un uzdevumu izpildi, t.sk. muzeja personālam. Muzeja darbinieku amata pienākumus un tiesības nosaka darbinieku amatu apraksti, katrs darbinieks atbildīgs par darba uzdevumu izpildi. Darbības pilnvarojums un personāla struktūra ļauj muzejam realizēt Nolikumā definētās funkcijas, realizēt Stratēģijā nospraustos mērķus un uzdevumus.

No kopējā darbinieku skaita 4 ir speciālisti. No tiem:

- Muzeja vadītājs – 1 pilna slodze
- krājuma glabātājs – 1 pilna slodze
- tūrisma informācijas konsultants – 1 pilna slodze
- muzejpedagogs – 1,0 (vasaras sezonā (III-X) un ziemas sezonā (XI-II) – 0,8 slodze.
- Visi 4 speciālisti ir ar augstāko izglītību.

Muzeja darbinieki regulāri ir piedalījušies kvalifikācijas celšanasursos un semināros, kurus organizēja Kultūras ministrija un Latvijas Muzeju biedrība u.c. instances.

1.2.Misija, vīzija, vērtības

Misija: Varakļānu Novada muzejs popularizē Varakļānu novada kultūras mantojumu un iepazīstina ar grāfa M. Borha un citu ievērojamu personību lomu novada vēsturē.

Muzeja misija definē muzeja darbības mērķi, tēmu un teritoriju. Misijā uzsvērta interese par Varakļānu novada kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, popularizēšanu, kā arī ievērojamā 18.gs. dabaszinātnieka, literāta un Polijas valsts darbinieka, diplomāta, grāfa Mihaela fon der Borha sasniegumiem zinātnē, literatūrā un mākslā, politiskajā, sabiedriskajā un privātajā dzīvē. Misijas mērķis ir iepazīstināt sabiedrību ar ievērojamāko varakļāniešu, novadnieku - literātu, zinātnieku, mediķu, mūziķu, tautsaimnieku u.c lomu novada vēsturē no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.

Savu vīziju plānošanas periodam no 2024. - 2029. gadam muzejs definē kā virzību uz ilglaicīgu mērķi: “Varakļānu Novada muzejs ir kultūras mantojuma un citu kultūras vērtību pētniecībā balstīta izzinoša, profesionāla, uz attīstību vērsta iestāde, kas aktīvi iesaistās vietējās kopienas dzīvē nodrošinot pieejamību plašai sabiedrībai gan Latvijā, gan starptautiskajā vidē”.

Darbības pamatvērtības:

- kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un pieejamība sabiedrībai, tā vērtību akcentēšana un iekļaušana kultūras dzīves apritē nodrošinot apstākļus ēkas tālākai pastāvēšanai un izmantošanai, nemazinot tās kultūrvēsturisko vērtību;

- dažādu pakalpojumu pieejamība, kvalitatīva un ilgtspējīga brīvā laika pavadīšana, mūžizglītības pasākumu piedāvājums sabiedrībai sekmējot Varakļānu muižas pils un muzeja apriņķa kultūras tūrismā;
- vietējās kopienas izglītošana iesaistot pētniecības darbā, kultūras identitātes un daudzveidības popularizēšana plašā sabiedrībā.

2. PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Varakļānu Novada muzejs ir iekārtots un darbojas ievērojamā 18. gs. dabaszinātnieka, literāta, Polijas valsts diplomāta, grāfa Mihaela fon der Borha Varakļānu muižas pilī (1783.-1789.) no 1997. gada 13. septembra. Oficiāli dibināts 2001. gada 1. februārī. Ēka ir Valsts nozīmes Kultūras piemineklis ar aizsardzības Nr. 6484. No 07.06.2010. ēka ir ierakstīta Varakļānu pilsētas zemesgrāmatā ar kadastra Nr.70170010618.

Muzeja ēka (muižas pils) atrodas Rīga - Rēzekne A12 šosejas malā (202 km attālumā no Rīgas, 50 km no Rēzeknes, 55 km no Krustpils, 56 km no Madonas) trīs galveno ceļu krustojumā. 2020.g. uz Valsts galvenā autoceļa A12 Jēkabpils -Rēzekne 58,56 km labajā pusē tika izvietota norāde 3x5m ar ēkas attēlu un uzrakstu “Varakļānu muižas komplekss”. Pie iebraucamā ceļa no šosejas malas atrodas norāde “Varakļānu Novada muzejs”. 1 km attālumā no muzeja Varakļānu pilsētas centrā ir izvietota vēl viena norāde 1 km virzienā uz muzeju.

Kopš 2009. gada pastāv Varakļānu novads, kurā ir apvienojušies Murmastienes un Varakļānu pagasti un Varakļānu pilsēta. Varakļānu Novada muzejs ir politiski neitrāla Varakļānu novada pašvaldības iestāde ar iedalītu pašvaldības budžetu, kas cenšas iesaistīties pašvaldības organizētajos projektos un pasākumos, objektīvi atspoguļojot vēsturisko un sabiedriski aktuālo notikumu norises. Turpmākā, 2025.g., Varakļānu novada reforma var nelabvēlīgi ietekmēt muzeja attīstību. Attīstību var ietekmēt mazs budžeta finansējums, štatu samazināšana iestādēs, iedzīvotāju nodarbinātības līmenis, mērķauditorijas maksātspēja, konkurence ar lielā novada centra kultūras iestādēm, u.c. Muzeja darbību un sekmīgu attīstību var ietekmēt virkne apstākļu, ko var raksturot kā ārējās vides ietekmi.

Politiskie faktori:

- Valsts attieksme pret kultūru;
- Novada reforma;
- Karadarbība.

Ekonomiskie faktori:

- Valsts ekonomikā situācija;
- Pašvaldības ierobežotās finanses;
- Bezdarbs;
- Konkurence atpūtas un izklaides industrijā.

Sociālie faktori:

- Demogrāfiskais stāvoklis;
- Muzeja mērķauditorijas maksātspēja;
- Sabiedrības dzīvesveids un uzvedības normas.

Zinātnes un tehniskie faktori:

- Zinātnes un tehnikas jauninājumi;
- Jauno tehnoloģiju attīstība un informācijas sabiedrība.

Dabas faktori:

- Vētra;
- Plūdi, pārmērīgs mitrums

2.1. Pārskata periodā sasniegtie rezultāti

Pārskata periodā sasniegtie rezultāti un rezultatīvie rādītāji laikā no 2019. līdz 2023. gadam sasniegtie rezultāti.

N. p k.	Pozīcija	2019.g.		2020.g.		2021.g.		2022.g.		2023.g.	
		Plāns	Izp.	Plāns	Izp.	Plāns	Izp.	Plāns	Izp.	Plāns	Izp.
	Krājuma darbs										
1.	Pārskata periodā inventarizētās krājuma vienības	700	239	200	326	220	240	220	161	230	260
2.	Konservēto un restaurēto priekšmetu skaits	2	0	2	0	3	0	3	1	3	1
3.	Izmantoto krājuma vienību skaits	920	983	920	676	940	696	940	442	940	509
4.	Kopkatalogā ievadīto vienību skaits	700	239	200	326	220	240	230	161	230	260

	Pētniecības darbs	2019.g.		2020.g.		2021.g.		2022.g.		2023.g.	
1.	Priekšmetu skaits, kuriem veikta zinātniskā invent.	150	150	150	184	155	108	155	184	160	160
2.	Publicēto monogrāfiju/katalogu skaits	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ekspozīciju darbs										
1.	Pastāvīgo ekspozīciju skaits	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3
2.	Izstāžu skaits muzejā	10	9	10	8	10	7	11	7	11	12
3.	Izstāžu skaits ārpus muzeja	2	0	2	0	2	0	2	1	2	0
	Darbs ar apmeklētāj.	2019		2020		2021		2022		2023	
1.	Apmeklētāju skaits	4300	4416	4000	3741	4100	2904	4200	4007	4300	4802
2.	Novadīto ekskursiju skaits	30	42	41	46	42	39	43	43	44	37
3.	Muzeja pedagoģisko programmu skaits	5	5	5	5	5	4	6	6	6	4
4.	Aptaujāto apmeklētāju skaits	150	172	150	123	200	128	200	464	200	302
5.	Ekspozīcijas atvērtas apmeklētājiem (stundas gadā)	1955	2261	1955	1463	1955	731	1955	1890	1960	3292
6.	Muzejs pieejams ārpus regulārā darba laika – stundu skaits gadā	120	518	120	342	120	3	120	531	120	728

	Finansējuma piesaiste	2019		2020		2021		2022		2023	
1.	Iesniegto projektu skaits	2	4	2	0	2	0	3	2	3	2

Akreditācijas komisijas ieteikumu izpilde:

1. Krājuma veidošanas, uzskaites, saglabāšanas un izmantošanas sekmēšanai:

1.1. Krājuma politikā detalizēti izvērtēt pašreizējo krājumu, nosakot kolekciju papildināšanas kritērijus un prioritātes;

Izpilde: sastādot jauno krājuma politiku tika izvērtēts pašreizējais krājums un izstrādāti krājuma papildināšanas kritēriji un prioritātes;

1.2. Komisijas protokolus papildināt ar lēmumu pamatojumiem;

Izpilde: krājuma komisijas protokols ir papildināts ar sadaļu "lēmuma pamatojums";

1.3. Pirkuma līgumus papildināt ar priekšmeta pieņemšanas mērķi un priekšmeta īpašnieka nosacījumiem;

Izpilde: Pirkuma līguma 1.punkts ir papildināts ar: Pārdevējs pārdod Pircējam un Pircējs pērk no Pārdevēja, Pārdevējam piederošo(-os) priekšmetus (turpmāk tekstā Līguma priekšmets) atbilstoši muzeja misijai ar mērķi papildināt muzeja krājuma kolekcijas;

1.4. Uzlabot priekšmetu aprakstus NMKK IS, izmantojot priekšmetu aprakstīšanas rokasgrāmatu;

Izpilde: aprakstot priekšmetus tiek izmantota grāmata "Nacionālā muzeju krājuma priekšmetu aprakstīšanas grāmata" I un II daļa;

1.5. Veikt nepieciešamos precizējumus, papildinājumus un skaidrojumus pastāvīgajā ekspozīcijā „Senās godības atspulgs laikmetu griežos”;

Izpilde: Ekspozīcija "Senās godības atspulgs laikmetu griežos" ir papildināta ar dažādiem skaidrojumiem un precizējumiem gan saistībā ar etnogrāfiskajiem priekšmetiem, gan citiem priekšmetiem atbilstoši tēmai.

2. Sadarbībā ar pašvaldību:

2.1. Muzeja Nolikumā papildināt Muzejam noteiktās funkcijas ar Tūrisma centra pakalpojumu sniegšanu;

Izpilde: Nolikumā ir pārskatītas un papildinātas Tūrisma informācijas centra funkcijas un pakalpojumi;

2.2. Novērst jumta defektu;

Izpilde: Visi jumta defekti ir novērsti un krājuma uzglabāšanu neapdraud;

2.3. Rast iespējas pilnu slodžu atjaunošanai, ņemot vērā Tūrisma centra funkciju nodrošināšanu;

Izpilde: Ir atjaunota pilna darba slodze krājuma glabātājai un Tūrisma informācijas konsultantam;

2.4. Optimizēt Muzeja personāla pienākumu sadalījumu, pārdalot dokumentu sistēmas vadītāja pienākumus (viss krājums jau ir ievadīts NMKK) par labu muzejpedagoģiskā darba aktivitātēm;

Izpilde: Ir optimizēts muzeja personāla pienākumu sadalījums. Ir likvidēta Dokumentu sistēmu vadītāja štata vieta, tā vietā izveidota jauna štata vienība – muzejpedagogs. Muzeja krājuma priekšmetu ievadīšanu sistēmā veic krājuma glabātāja.

2.2. Mērķauditorija

Muzeja mērķauditorija ir daudzveidīga: Pirmskolas, sākumskolas un vidusskolas skolēnu grupas, individuālie apmeklētāji, tūristi, pētnieki, vēsturnieki un zinātnieki, vienkārši garāmbraucēji, kā arī tematisko pasākumu un izstāžu apmeklētāji, vietējie iedzīvotāji, seniori.

Muzejs izmanto dažādu komunikācijas valodu saziņā ar apmeklētājiem, aktivitātes dažādām vecuma grupām, dažādiem zināšanu līmeņiem. Īpaši tiek veidoti pasākumi vietējās kopienas iedzīvotājiem, lai iesaistītu tos kultūrvides izpētē, tradīciju, dzīvesziņas saglabāšanā. Katrai darba formai gadu gaitā izveidojusies sava mērķauditorija. Paredzot starptautisko apmeklētāju auditoriju, muzejs ekspozīcijas informāciju, gida pakalpojumus nodrošina arī angļu valodā. Taču nereti tūristu autobusi izvēlās tuvāko maršrutu uz Latgali. Tie nogriežas Jēkabpilī pa A6 ceļu, kurš aizved uz Preiļiem un Aglonu. Atpakaļ uz Rīgu dodas pa A12 ceļu, taču tas ir jau ļoti vēlas vakara stundas un Varakļānu Novada muzejs ir jau slēgts. Vietējiem iedzīvotājiem attālums līdz muzejam šķiet ļoti tāls. Lai apmeklētu muzeju speciāli izvēlēta laikā jādodas uz pilsētas nomali, tāpēc daudzi vietējie iedzīvotāji ļoti reti apmeklē muzeju. Pārsvārā vietējie iedzīvotāji muzeju apmeklē dažādu bezmaksas pasākumu laikā – muzeju nakts, leģendu nakts, izstāžu atklāšanas vai tematisku pasākumu reizēs. Joprojām ir arī tādi iedzīvotāji, kuri nav ne vienu reizi apmeklējuši muzeju. Šajā skaitā arī strādājošas jaunās ģimenes ar bērniem reti apmeklē muzeju.

2.3. Muzeja darbības spēju izvērtējums

Varakļānu novada muzejs ir attīstījies saskaņā ar muzeja misiju un muzeja attīstības koncepciju 2019.-2024. gadam. Muzeja darbības spēju izvērtējums veikts saskaņā ar Krājuma, Pētniecības darba un Komunikācijas darba politiku. Par virzību uz iestādes misijas un tajā balstīto mērķu un uzdevumu sasniegšanu liecina vairāki Muzeja darbību raksturojošie pamatrādītāji: krājums, tā pieejamība, iestādes struktūra, personāls.

Teritorija un ēkas

Muzeja teritorija kopumā aizņem 1298,3 m² apdzīvojamās platības. Zeme un ēkas kopš 2010. gada ir Varakļānu pašvaldības īpašums.

Telpu platības izmantojums :

- ekspozīciju un izstāžu telpas – 438 m² muzeja 1. un 2. stāvā;
- krājuma telpu platība – 75,76 m² muzeja 3.stāvā;
- pārējo telpu platība - 754 m² gan 1., gan 2. stāvā

Muzejā ir iespējams rīkot dažādus tematiskos pasākumus, mākslas un tematiskās izstādes, konferences, seminārus, koncertus, nomāt telpas.

Muzeja drošību nodrošina SIA „APSARGS-R” Rēzeknes nodaļa, bet ugunsdrošības aizsardzības sistēmas uzrauga SIA AC TehnoLux. Pārskata periodā apsardzes un ugunsdrošības signalizācija ir papildus ierīkota 2. stāva modernizētās ekspozīcijas telpās un 1. stāva dabas ekspozīcijā. Pie muzeja ēkas centrālās ieejas D pusē uzstādītas 2 novērošanas kameras, 1 kamera ēkas Z pusē un viena kamera telpu iekšienē foajē pie ieejas.

Muzeja telpas tiek apkurinātas ar krāšņu apkuri vai sildītas ar elektriskajiem sildītājiem. Muzeja centrālās daļas otrajā stāvā atrodas labierīcības, ūdensvads un kanalizācija. Pārskata periodā tika ierīkots jauns sanitārais mezgls pirmā stāva koridorā pie svinību un konferenču zāles. Pirmā stāva foajē tika uzstādīta ūdens izlietne ar kanalizāciju, izgatavota garderobes lete, ar plauktiem somu novietošanai. Pārskata periodā ēkas D pusei tika izgatavotas jaunas ieejas durvis visām trijām ieejām/izejām. D puses sānu ieejas vārtiem izgatavoti jauni logi.

Saskaņā ar 2018. gada pils māksliniecisko inventarizāciju un atklātajiem 18. - 19. gs. sienu gleznojumiem, VKKF un Kultūras Mantojuma pārvaldes projektu ietvaros iegūtajiem līdzekļiem tiek veikta atsegtu sienas gleznojumu restaurācija T124 un T126. Sākot no 2020. līdz 2024.g. restaurācijas darbus veic stājglezniecības restauratore-meistare Lolita Hermsa.

Krājuma darbs

Krājuma komplektēšana notiek saskaņā ar muzeja misiju, ņemot vērā pastāvīgās ekspozīcijas papildināšanu, krājuma komplektēšanas virzienus, ievērojot MK noteikumus Nr. 956 „Noteikumi par Nacionālo muzeju krājumu”. Muzeja krājums tiek izmantots tematiskajās izstādēs, patstāvīgajās ekspozīcijās, muzejpedagoģiskajās programmās, kā arī zinātniskajiem pētījumiem, kurus gatavo dažādi zinātnieki, vēsturnieki, skolēni un studenti. Krājums tiek komplektēts tā, lai tas dotu iespēju cilvēkiem ar dažādām interesēm iegūt nepieciešamo informāciju par Varakļānu pilsētu un novadu, Varakļānu muižas un tās kompleksa izbūvi,

ievērojamākajiem novadniekiem un viņu radošo darbību. Krājumu regulāri papildina vietējo iedzīvotāju un ārzemēs dzīvojošo novadnieku dāvinātās kolekcijas, novadā likvidēto skolu un iestāžu vēstures materiāli u.c.

Muzeja krājumu veido pamatkrājums un palīgkrājums. Uz 2024. gada 1. janvāri krājumā glabājās 6821 vienība, tai skaitā, pamatkrājumā – 2171, palīgkrājumā – 4650. Muzeja krājums sākts veidot no 2003. gada. Krājums atbilst muzeja misijai un ir daudzveidīgs. Tas aptver Varakļānu pilsētas un novada teritoriju no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām. Pamatkrājumā tiek atlasīti labā stāvoklī, ar lielu vēsturisku nozīmi, saglabājušies vērtīgi eksponāti. Palīgkrājumu sastāda novada vēsturei raksturīgi eksponāti, bet nav tik labi saglabājušies, tāpēc palīgkrājumā parādās vairāk vienību nekā pamatkrājumā. Palīgkrājuma eksponātu restaurācija notiek lēnām, jo muzejam nav sava restauratora un restaurācijai nepieciešamo līdzekļu budžetā.

Krājuma komisija pārskatīja un papildināja muzeja priekšmetu klasifikācijas sarakstu. Saraksts tika papildināts ar jaunām kolekcijām: sakrālo priekšmetu kolekciju, mūzikas instrumentu kolekciju, dabas materiālu kolekciju, kā arī keramikas kolekcijai pievienoja porcelānu.

Sākot ar 2020.gadu muzeja krājums tiek papildināts ar 2018. gadā saņemto, notariāli apstiprinātu, mantisko novēlējumu no novadnieces, literātes un dzejnieces Paulīnes Zalānes, kurā viņa novēlēja muzejam savu personīgo arhīvu, dokumentus, sarakstes vēstules ar dažādām novada personībām, kā arī grāmatas.

2023. g. muzejs dāvinājumā ir saņēmis 21 gleznu no novadnieces, trimdnieces Emīlijas Klīdzējas arhīva. Visas gleznas bagātīgi papildina mūsu muzeja mākslas kolekciju.

Laika posmā no 2021.- 2024.g. oktobrim muzejs ir saņēmis lielu dāvinājumu no ASV ar novadnieka, ievērojamā literāta, latgaliešu valodas pētnieka un publicista, profesora L. Latkovska arhīva materiāliem. Tajā atrodas sarakste ar ievērojamajiem Latgales patriotiem, domubiedriem un novadniekiem, manuskripti, mācību materiāli, apkārtraksti, izpētes materiāli par Latgali, grāmatas u.c. Šobrīd abi arhīvi ir pieņemti pagaidu glabāšanā kamēr krājuma komisija pakāpeniski lemj par arhīvu priekšmetu iekļaušanu krājumā. No dāvinājumos saņemtajām grāmatām, kalendāriem, žurnāliem un avīzēm veidosies muzeja zinātniskā bibliotēka. Bibliotēkas veidošanai ir iegādāti jauni grāmatu plaukti, vitrīnas un kumodes.

Muzeja krājumā pagaidu glabāšanā ir pieņemts vietējā fotomākslinieka Zenona Zeimuļa arhīvs, kurš ietver fotoaparātu, diapozitīvu, bagātīgu fotogrāfiju u.c. priekšmetu kolekciju, kas papildinās muzeja foto fondu.

Ar krājumu var iepazīties arī digitālā veidā pastāvīgās ekspozīcijas “Senās godības atspulgs laikmetu griežos” skārienjūtīgajos ekrānos, kā arī NMKK sistēmā ____ . Muzeja krājumu mēdz izmantot arī dažādi pētnieki un zinātnieki pētniecības nolūkos.

Krājuma izvietojums, glabāšana un drošība

Muzeja krājums tiek uzglabāts ēkas 3. stāvā un tas aizņem 4 telpas ar kopējo platību 75,76 m². Pirmajā telpā ar 12,3 m² ir iekārtota eksponātu pieņemšanas telpa, kur atrodas pagaidu glabāšanā, kā arī aktos un sistēmā aprakstītie jauniegūtie eksponāti, kuri pakāpeniski tiks ievietoti krātuvē. Tur arī atrodas saldētava eksponātu apstrādei. Vienā no telpām ar, platību 21,2 m², glabājas mākslas darbu kolekcija un priekšmeti glabāšanai uz laiku. Otrā telpā, ar platību 29,6 m², uz plauktiem glabājas priekšmetu kolekcija, metāla skapjos glabājas foto, rakstisko, dokumentu un numismātikas kolekcijas. Visām kolekcijām glabāšanai ir nodrošinātas bezskābes kastes, mapes un aploksnes. Tekstīliju kolekcijai ir iekārtota trešā telpa ar kopējo platību 12,66 m². Tekstīlijas izkārtotas uz pakaramajiem, uztītas uz ruļļiem un daļa tiek glabātas metāla atviktņēs. Liela daļa eksponātu ir izvietoti pastāvīgajās ekspozīcijās. Eksponātu apraksti, akti, līgumi, pamatkrājuma un palīgkrājuma grāmatas, kā arī pārējie krājuma dokumenti glabājas administrācijā metāla skapī.

Varakļānu Novada muzejs aizņem 1,7 daļu no pils telpām. Muzeja aizņemtajās telpās ir ierīkota ugunsdrošības un apsardzes signalizācija. Atbilstoši aizņemtajai teritorijai ir izvietoti ugunsdzēsāmie aparāti. Visā ēkā nav kopējā siltummezgla, telpas tiek apsildītas ar malkas krāsnīm, kas ne vienmēr nodrošina vienmērīgu temperatūru. Krājuma glabātavas tiek vēdinātas, temperatūras un gaisa mitruma svārstības nepārsniedz noteikumus par NMK minētās robežas.

Lai pasargātu priekšmetus no saules tiešas iedarbības, krājuma telpas logos ir ievietots aptumšojums. Regulāri notiek eksponēto un neeksponēto krājuma priekšmetu vizuālā pārbaude, esības un saglabātības stāvokļa pārbaudes, lai pārliecinātos par krājuma saglabātību un veiktu nepieciešamos preventīvos pasākumus.

Muzejā ir izstrādāts ārkārtas situācijas plāns, kurš nosaka krājuma evakuācijas gaitu ekstrēmā (karš, ugunsgrēks u.c.) situācijā.

Krājuma neeksponētās daļas pieejamība

Neeksponētā krājuma daļa apmeklētājiem pieejama vairākos veidos:

1. Muzeja darba laikā vai iepriekš vienojoties interesentam vēlamajā laikā;
2. Izglītojošās programmās, interaktīvās nodarbībās, kad tiek demonstrēti oriģinālmateriāli, pēc tam dalībniekiem iespējams izmantot to kopijas;

3. Skārienjūtīgajos ekrānos pastāvīgajā ekspozīcijā;
4. NMKK datu bāzē digitalizētas visas 100 % krājuma vienības.

Muzejā uz vienu pilnu slodzi strādā viena krājuma glabātāja, kura veic visas krājuma vākšanas, dokumentēšanas, datu ievadīšanas sistēmā un saglabāšanas funkcijas. Ņemot vērā to, ka šobrīd ienākošo priekšmetu ir samērā daudz, tad gribās teikt, ka krājuma glabātājai ir nepieciešams palīgs krājuma darbā.

Pētniecības darbs

Krājuma izpētes darbs tiek veikts nodrošinot saturu tematiskām izstādēm, izglītojošām programmām, ekskursijām, veicot krājuma papildināšanu, priekšmetu reģistrāciju un digitalizāciju NMKK.

Nozīmīgākie izpētes darbi:

1. Grāfa Mihaela fon der Borha dzīve un zinātniskā darbība;
2. Varakļānu pilsētas un novada vēsture, ievērojamākie novadnieki un pārējie iedzīvotāji;
3. Stirnienes un Varakļānu dzelzceļa staciju vēsture;
4. Meža dienu pirmsākumi un to rīkotāji Varakļānos;
5. Novadnieka, latgaliešu valodas pētnieka, literāta un publicista, mācībspēka, profesora Leonarda Latkovska personīgais arhīvs;
6. Novadnieces, literātes un publicistes, mācībspēka, profesores Paulīnes Zalānes arhīvs.

Muzejā nav darbinieka zinātniski pētnieciskā darba veikšanai, kas šobrīd būtu ļoti nepieciešams. Izpētes darbu brīvā brīdī veic muzeja vadītāja un krājuma glabātāja. Ir izveidojusies sadarbība ar vietējiem skolēniem, studentiem, ar zinātniekiem, kā arī vēstures pētniekiem no citiem Latvijas muzejiem un augstskolām.

Muzejam ir laba sadarbība ar zinātnieci no Dānijas (dzim. ASV) Rūtu Sargenti Noiju, kura pētīja Svēto Romiešu pīšļus Latvijā un pasaulē, tostarp arī Varakļānos. Tādā veidā muzejs ieguva unikālus materiālus no Vatikāna arhīva par to, kā grāfs Borhs lūdzis Romas pāvestam izsniegt svētā romieša pīšļus, lai varētu tos pārvest uz Varakļāniem, ko arī ir izdarījis, jo Romas pāvests tam ir devis atļauju.

Draudzīga sadarbība ir izveidojusies ar zinātniekiem no Varšavas Universitātes Polijā. Pētījuma rezultātā 2024.gada 10.maijā muzejā notika starptautiska zinātniskā konference “Daudzvalodība Latgalē. Pagātne-tagadne-perspektīvas”. Konferencē piedalījās arī muzeja vadītāja ar savu pētījumu “Latgaliešu valodas saglabātība jauktās varakļāniešu ģimenēs Varakļānos un ārzemju latgaliešu diasporās”. Visi referentu pētījumi digitāli glabāsies arī Varakļānu Novada muzeja zinātniskajā arhīvā.

Vēsturnieks Kaspars Strods (dzimis Varakļānos) muzeja krājumā pētīja materiālus par ebreju dzīvi Varakļānos, kā arī vietējā iedzīvotāja Jāņa Stroda dienasgrāmatas par viņa likteņgaitām padomju okupācijas laikā. Pētījumu rezultātā K. Strods izdeva divas grāmatas: “Pagātnes nospiedumi. Varakļānu ebreju kopiena” un “Es mazais cilvēks”. Abas grāmatas papildināja muzeja krājumu.

Komunikācijas darbs

Komunikācijas darbā lielu lomu spēlē Tūrisma informācijas centrs (turpmāk -TIC), kurš e-pastos nosūta informāciju plašai auditorijai visā Latvijā. TIC nodrošina tūrisma informācijas apriti plašā reģionā, kas veicina vietējo un ārzemju tūristu apmeklētību. Tūrisma informācijas centrs darbojas saskaņā ar Muzeja nolikumu un to apkalpo viens strādājošais – Tūrisma informācijas konsultants, kurš veic arī muzeja apmeklētu apkalpošanu un sniedz gida pakalpojumus gan latviešu, gan angļu, vācu un krievu valodā. TIC izplata Varakļānu Novada muzeja un novada tūrisma vietu apskates bukletus, informāciju par dažādiem muzeja pasākumiem un izstādēm Varakļānu mājas lapā www.varaklani.lv/kultura un sociālajos tīklos [Facebook.com](https://www.facebook.com) , Draugiem.lv u.c. Komunikācijā, nenoliedzami, ļoti liela loma ir modernajām tehnoloģijām un sociālajiem medijiem, kas piesaista jauniešu un vidējās paaudzes auditoriju. Par visiem notiekošajiem muzeja pasākumiem pilsētā uz afišu stabiem tiek izvietotas afišas ar informāciju tai sabiedrības daļai, kuri nelieto interneta kontus. TIC organizē apmeklētāju aptaujas, sniedz informāciju par apkārtējo novadu tūrisma iespējām.

Regulāru apmeklētāju plūsmu nodrošina nemainīgs muzeja darba laiks apmeklētājiem.

Muzeja darba laiks apmeklētājiem

Diena	Vasaras sezona (III-X)	Ziemas sezona (XI-II)
Pirmdien	Pēc pieprasījuma	Pēc pieprasījuma
Otrdien	10:00 – 17:00	10:00 – 17:00
Trešdien	10:00 – 17:00	10:00 – 17:00
Ceturtdien	10:00 – 17:00	10:00 – 17:00
Piektdien	10:00 – 17:00	10:00 – 17:00
Sestdien	11:00 – 17:00	11:00 – 17:00
Svētdien	11:00 – 17:00	Slēgts

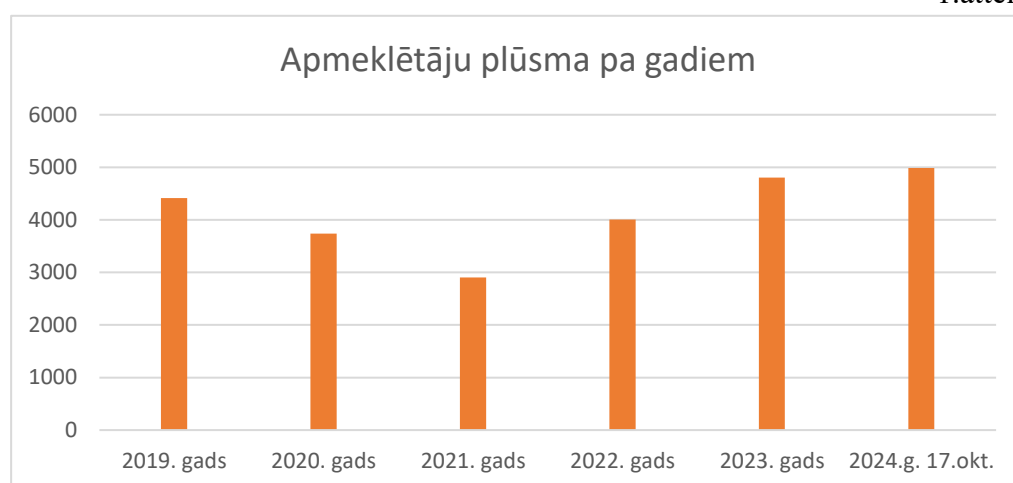
Diemžēl joprojām nav līdz galam atrisināts jautājums muzeja pieejamībai cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Cilvēki ar īpašām vajadzībām muzejā var iekļūt pirmajā ēkas stāvā pa

centrālajām durvīm, kas atrodas ēkas ziemeļu pusē (no parka puses). Dažās telpās vēl ir saglabājušies augstie durvju sliekšņi, kas traucē pārvietošanos. Lai nodrošinātu piekļuvi muzeja krājumam un ekspozīcijām muzeja centrālajā daļā no 1 līdz 3 stāvam ir nepieciešams ierīkot liftu. Sakarā ar to, ka muzejs darbojas vēsturiskā Kultūras pieminekļī, tā pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām nodrošināt ir sarežģīti, jo to ierobežo Kultūras pieminekļu aizsardzības likums.

Apmeklētāji

Covid-19 epidēmijas laikā, kad visā valstī bija noteikti ierobežojumi, muzeja apmeklētāju skaits samazinājās. 2022. un 2023. gadā apmeklējums sāk pieaugt un uz 2024. gada 17. oktobri jau ir 4984 apmeklētāji. Līdz 2024.gada beigām apmeklētāju skaits varētu pieaugt līdz 5500 un vairāk.

1.attēls

Muzeja apmeklētāju skaits:

2019. g. – 4416; 2020. g. – 3741; 2021. g. – 2904; 2022. g. – 4007; 2023. g. – 4802.

Ir noskaidrots apmeklētāju viedoklis par muzeja pakalpojumiem, to kvalitāti, telpu un ekspozīciju iekārtojumu, daudzveidību. Laika posmā no 2019.-2023.g. ir aptaujāti 1189 respondenti. Respondenti aptaujās apliecina, ka muzejā ir ļoti plašs un interesants informācijas klāsts. Pārsvarā visiem patīk uzturēties muzejā, jo ir īpaša aura. Atsaucīgi un laipni muzeja darbinieki, labs gids. Aptauju rezultātā ir iegūta informācija par apmeklētāju vēlmēm, kas norāda, ka muzejam vairāk uzmanības jāpievērš senās ēkas, telpu, sienu un griestu gleznojumu restaurācijai.

Ekspozīcijas un izstādes.

Liela daļa muzeja krājuma tiek eksponēta pastāvīgajās ekspozīcijās.

Muzejā ir izveidota modernizēta, pastāvīgā ekspozīcija “Senās godības atspulgs laikmetu griežos”, kurā ir seši skārienjūtīgie ekrāni un trīs digitālie displeji, kas jebkuram apmeklētājam nodrošina krājuma neeksponētās daļas pieejamību. Ekspozīcijas papildināšanas nolūkos tika iepirkta Johana Baptista fon (1751) Lampi gleznas “Borha portrets” kopija. Ekspozīcija tika papildināta ar aprakstiem un skaidrojumiem. 2023. gadā pastāvīgās ekspozīcijas iebūvētajām 11 vitrīnām tika nomainīts parastais stikls pret antireflektīvo.

Kā liecina vēstures avoti, Varakļānu muižas pilī 18.gs. ir bijusi iekšējā pils kapela. Pamatojoties uz izpētes materiāliem muzejā ir ierīkota sakrālā pastāvīgā ekspozīcija “Sv. Trīsvienība”, kas atrodas šīs vēsturiskās kapelas vietā. Sakrālo priekšmetu kolekcija strauji papildinās. 2023. gadā muzeja krājums tika papildināts ar 19. – 20. gs. sakrālo tērpu un dažādu liturģisko piederumu kolekciju, kas saistīti ar Varakļānu Romas katoļu draudzi. Visi sakrālie muzeja priekšmeti papildina muzeja pastāvīgo ekspozīciju “Sv. Trīsvienība”, kas ir izvietota vēsturiskajā pils kapelas telpā.

Jau iepriekš muzejā bija izstrādāta muzejpedagoģiskā programma “Purvs dzīvībai”, kas radīja lielu interesi par purva floru un faunu ne tikai skolēniem, bet arī parastajiem apmeklētājiem. Ņemot vērā to, ka Teiču purvs atrodas Varakļānu novada teritorijā, tad 2021. gadā, sadarbībā ar Dabas pārvaldi tika atklāta jauna pastāvīgā ekspozīcija ar tādu pašu nosaukumu “Purvs dzīvībai”, kas sniedz plašu informāciju jebkura vecuma apmeklētājam par purva floru un faunu. Tā ir arī lieliska vide muzejpedagoģiskās programmas norisei skolēniem.

Muzeja krājuma popularizēšanas nolūkos tiek organizētas dažādas izstādes un tematiski pasākumi. Ir iegādātas 7 (septiņas) jaunas vitrīnas dažādu ekskluzīvu eksponātu eksponēšanai un aizsardzībai. Ar gleznu un dažādu citu mākslas darbu izstādēm tiek popularizēta vietējo mākslinieku daiļrade. Tematiskajos pasākumos un izstādēs tiek izmantoti dokumenti, rakstiskie un foto materiāli no muzeja krājuma. Ar muzeja krājuma materiāliem tiek iepazīstināti skolēni pedagoģisko programmu norisēs un citi interesenti Muzeju dienu ietvaros.

Muzejpedagoģiskais darbs

Muzejam ir izstrādātas četras interaktīvas muzejpedagoģiskās programmas. Viena no tām ir pirmskolas un sākumskolas audzēkņiem “Princeses smaids”, kas teikām un nostāstiem bagāta, ar izzinošu programmu par 18 .gs. tērpiem un to aksesuāriem, tērpu nēsāšanu, pārgērbšanos princešu un prinču tērpos, ar nodarbībām, kur bērni gatavo princešu un prinču kroņus u.c. aksesuārus.

Vecāko klašu skolēnu grupas vairāk izvēlas programmas saistītas ar vēsturi un izpēti, piemēram “Bez pagātnes nav nākotnes”, kuras laikā skolēniem tiek dots uzdevums pastāvīgajā

ekspozīcijā, un, lai dabūtu pareizās atbildes tiek piemērota internetprogramma KAHOOT. Uz ekrāna parādās jautājumi un atbilžu varianti un skolēns atzīmē atbildi. Noslēgumā programma parāda, kurš ir uzvarētājs. Labākais skolēns dabū muzeja balvu.

Ļoti atbalstīta un pieprasīta skolēnu vidū ir izglītojošā programma “Cīemos pie grāfa Borha Varakļānos”, kas ir iekļauta “skolas somas” programmas ietvaros. Skolēniem tiek sniegta informācija par ievērojamo 18. gs. dabaszinātnieku, mineralogu, literātu un mākslinieku, grāfu Mihaelu fon der Borhu, viņa zinātniskajiem, mākslas un literārajiem darbiem, Varakļānu muižas pils interjeru un eksterjeru, dodoties ceļojumā ar skrejriteņiem iepazīstina ar Varakļānu pilsētas vēsturi, apmeklē Borhu dzimtas kapenes, kā arī iegūst priekšstatu par romantiskā stila ainavu parku un parka arhitektūras formām, noslēgumā izmēģina šaušanu ar loku, kā kādreiz to ir darījuši muižnieki.

Muzejpedagoģiskā programma “Purvs dzīvībai” izglīto bērnus par purva floru un faunu. Skolēnam atbilstoši vecuma grupai tiek izsniegtas darba lapas, kurās jāatzīmē pareizās atbildes vērojot informatīvos materiālus ekspozīcijā. Mazākajiem skolēniem, kā arī ģimenēm ar bērniem tiek piedāvāts izspēlēt “Purva domino”, kur var iepazīties ar purva augiem un iemītniekiem. Visas muzejpedagoģiskās programmas ir nodrošinātas ar aizsardzības līdzekļiem un ir drošas.

Mujejpedagoģiskās programmas tiek realizētas satura atklāšanai izmantojot daudzveidīgas krājuma kolekcijas – fotogrāfijas, mākslas darbus, arheoloģijas un dabas materiālus, kā arī citus vēstures materiālus un reālus pierādījumus dzīvē. Mākslas skolas audzēkņiem muzejā tiek novadītas mākslas stundas ar tikšanos ar restauratoriem, sasaistot teorijas un zīmēšanas nodarbību par senajiem sienu un griestu gleznojumiem, pils interjeru u.c. Pieaugušo grupām muzeja darbinieki izzinoši, saistoši un atraktīvi izstāsta par visām muzeja ekspozīcijām, vēsturi, pils interjeru un eksterjeru, izstādēm u.c. tekošajiem notikumiem.

Izglītojošo darbu muzejā organizē viens muzejpedagogs, bet darba realizēšanā piedalās vēl 2 muzeja darbinieki un pieaicinātais skolas pedagogs vai pirmskolas iestādes speciālists. Muzeja komunikācijā izmantojam pastāvīgo ekspozīciju vēstījumus, izstādes, ekskursijas, pasākumus, muzejpedagoģiskās programmas, konsultācijas, mācību stundas. Šis darbs balstās uz muzeja krājumu, zinātniski pētniecisko un izstāžu darbu. Sadarbība ar ārpusmuzeja ekspertiem, māksliniekiem, citu muzeju speciālistiem ļauj Varakļānu Novada muzejam īstenot attīstības programmas mērķus un uzdevumus. Muzeja atpazīstamību pārskata periodā sekmēja arī dalība Latvijas Piļu un muižu asociācijas rīkotajās akcijās: Leģendu nakts, Apeļosim Latvijas pilis un muižas, u.c.

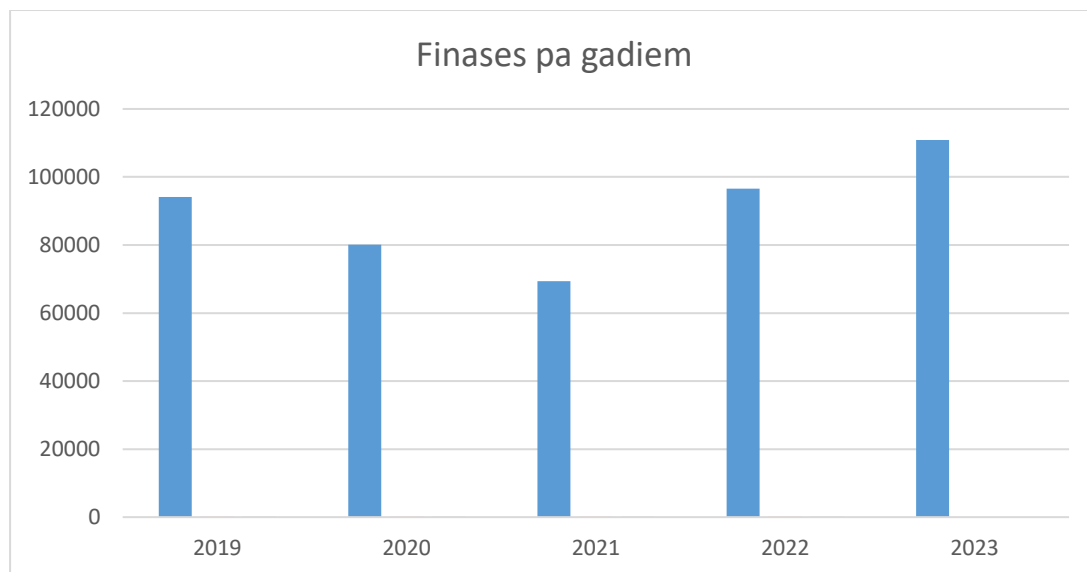
Mujejpedagoģiskā darba veikšanai ir nepieciešama atsevišķa telpa nodarbībām, kas līdz šim nav iekārtota. Nodarbības notiek pastāvīgajās ekspozīcijās un viena no programmām daļēji

laukā. Ir iesākts atjaunot pagaidu telpas pils rietumu spārnā un aprīkot tās ar iekārtām muzejpedagoģisko programmu sekmīgai norisei.

Finances

Muzeja finanses sastāda Varakļānu novada pašvaldības piešķirtais budžets, projektu ietvaros piešķirtie līdzekļi un muzeja ieņēmumi par pakalpojumiem, ziedojumi.

2.diagramma

2019.g. – EUR 94088.42 ;

2020.g. – EUR 80085.75;

2021.g. – EUR 69395.77;

2022.g. – EUR 96576.8;

2023.g. - EUR 110914.3

2023. gadā tika paaugstinātas muzeja pakalpojumu cenas, kas strauji palielināja muzeja ieņēmumu sadaļu.

Projekti

2019. gadā projekta ietvaros par Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes piešķirto finansējumu tika veikta 18.-19.gs. sienu un griestu polihromijas atsegšana un konservācija T124.

2020.gadā starptautiskas sadarbības un projekta “630 Versts of Felings” ietvaru rezultātā tika izveidota interaktīva foto sajūtu laboratorija “zaļā siena”, kas kalpo apmeklētāju labjūtības uzlabošanai fotografējoties uz zaļās sienas fona un iegūstot suvenīru.

2020. gadā par VKKF līdzekļiem no muzeja krājuma tika restaurēta 18.gs. svētbilde “Svētā Trīsvienība”, kura pēc restaurācijas tika pārcelta uz pamatkrājumu un sīkākas izpētes rezultātā tā ieguva jaunu nosaukumu “Sāpju zobena caurdurtās sirds godināšana”.

2022.gadā ar VKKF līdzekļu piesaisti tika izveidota dabas ekspozīcija “Purvs dzīvībai”.

2022. gadā muzejs saņēma dāvinājumu no priesterā –18. gs. uz koka dēļiem gleznāta jezuīta Miķeļa Rota glezna, kas ir ļoti vērtīgs sakrālās mākslas darbs Latvijā. Glezna bija diezgan sliktā stāvoklī, bet tās nozīmīgās mākslas vērtības dēļ, krājuma komisija to iekļāva muzeja pamatkrājumā un nolēma to restaurēt.

2023. gadā par VKKF līdzekļiem glezna tika restaurēta un gleznas restaurācijas gaitā tika veikta tās sīkāka izpēte, kuras rezultātā pierādījās, ka gleznā attēlotais nav jezuīts Rots, bet gan svētais Ignātijs no Lojolas.

2023.g. par NKMP projekta “18.gs. sienas gleznojuma oriģinālās substances saglabāšana un restaurācija” ietvaros piešķirtajiem līdzekļiem tika restaurēta telpas T126 ziemeļu siena.

Tehniskais nodrošinājums

2023.gadā muzejā ir sekojošs tehniskais nodrošinājums:

Datori : Administratīviem mērķiem – 3 gab

Apmeklētājiem – 1 gab

Krājuma uzskaitē – 1 gab

Modernizētajai ekspozīcijai – 7 gab. Visiem datoriem ir interneta pieslēgums.

skeneri – 3;

printeri – 3;

kopētāji – 2;

multimediju projektors – 1;

mājas kinozāle – 1;

disku atskaņotājs – 1;

fotoaparāts – 1;

SVID analīze

SVID analīzes veikšanai ir ņemti vērā šādi rādītāji:

- Muzeja darbība laikā radīto produktu vai pakalpojumu kvalitāte;
- Muzeja klientu apkalpošana;
- Muzeja klientu apmierinājums;
- Muzeja finansiālā pozīcija;
- Muzejam pieejamās tehnoloģiskās iekārtas;
- Muzeja personāla pamata prasmes;
- Muzeja personāla sagatavotība un lojalitāte;

- Kādi ir muzeja ārējie draudi, kā tos mazināt.

Varakļānu Novada muzejs	Ārējās iespējas: ▪ Atrašanās tuvu šosejai A12 Rīga-Rēzekne; ▪ Latgales-Vidzemes robežjoslas nozīme; ▪ Varakļānu muižas ansamblis kā neizzināts objekts ceļotājiem; ▪ Ievērojami kultūras un mākslas pieminekļi Varakļānos un apkārtnē; ▪ Sadarbības iespējas ar apkārtējiem TIC Rēzeknes, Madonas, Jēkabpils un Preiļu novados.	Ārējie draudi: ▪ Ekonomikā krīze valstī. ▪ Novadu reforma. ▪ Valdības politika kultūras jomā. ▪ Pašvaldības ierobežotās finanses. ▪ Nepietiekošs finansējums muzeja attīstībai. ▪ apmeklētāju zemā maksātspēja. ▪ Iedzīvotāju inertums. ▪ Citu kultūras iestāžu (konkurentu) labāks piedāvājums. ▪ karadarbība
Muzeja galvenās stiprās puses: ▪ Vēsturiskās ēkas nozīmīgums - Varakļānu muižas pils; ▪ Varakļānu novada domes atbalsts; ▪ Vērtīgi krājuma materiāli; ▪ Jauna, modernizēta pastāvīgā vēstures ekspozīcija; ▪ dažāds muzeja izstāžu piedāvājums; ▪ TIC darbība; ▪ Vērtīgi tūrisma objekti apkārtnē; ▪ Interesantas izglītojošās, izklaidējošās un vides izpētes programmas; ▪ Pakalpojumi dažādām vecuma grupām; ▪ Izglītoti darbinieki, radošs kolektīvs;	Ieguldīt ▪ Uzlabot muzeja ēkas eksterjeru un interjeru atbilstoši vēsturiskajam tēlam; ▪ Ierīkot liftu; ▪ Regulāri papildināt krājumu ar jaunieguvumiem; ▪ Papildināt esošās ekspozīcijas ar interaktīviem aprīkojumiem u.c. eksponātiem; ▪ Restaurēt eksponātus; ▪ Veidot un popularizēt dažādas mākslas un tematiskās izstādes; ▪ Restaurēt 18.gs sienu un griestu gleznojumus; ▪ Pilnveidot izglītojošo darbu dažādu mērķgrupu vēlmēm ar mūsdienu prasībām atbilstošām tehnoloģijām; ▪ Izveidot un uzstādīt interaktīvus elementus apmeklētāju atpūtai un izklaidei muzeja teritorijā; ▪ Pastāvīgi izglītot darbiniekus; ▪ Aktīvi turpināt muzeja popularizēšanu tūrisma	Aizsargāt ▪ Sadarboties ar KM Muzeju un bibliotēkas nodaļu, NKMP un novada pašvaldību muzeja un vēsturiskās ēkas saglabāšanas un uzturēšanas jautājumu risināšanā. ▪ Saglabāt muzeja krājumu atbilstoši noteikumiem par Nacionālo muzeju krājumu; ▪ Apmeklētājiem piedāvāt interaktīvus, kvalitatīvus un interesantus pakalpojumus apmeklētāju atpūtai un labsajūtai. ▪ Uzturēt draudzīgas attiecības un turpināt aktīvi sadarboties ar citiem muzejiem, arhīviem, bibliotēkām, TIC un pārējām iestādēm un uzņēmumiem.

▪ Augšupejošs reitings muzeja atpazīstamībai un apmeklētībai.	gadatirgos, sabiedriskos interneta portālos un masu medijos, u.c.	
Muzeja galvenās vājās puses ▪ Muzejā nav centralizētās apkures sistēmas. ▪ Nav restaurēta ēkas fasāde. ▪ Ēkai nav piesaistīts arhitekts-padomdevējs. ▪ Nepietiekošs ceļa norāžu un reklāmas daudzums. ▪ Muzejam nav savas mājas lapas. ▪ Pārāk lēnu notiek 18.gs.sienas gleznojumu restaurācija. ▪ Nepietiekoši cilvēkresursi zinātniski pētnieciskā darba veikšanai. ▪ Līdzekļu trūkums eksponātu restaurācijai un konservācijai. ▪ Muzejs nav pilnībā pieejams cilvēkiem ar kustību traucējumiem. ▪ Nav labiekārtota telpa atbilstoši TIC vajadzībām un apmeklētāju apkalpošanai ▪ Nav ieviests termināls norēķiniem ar karti	Pieņemt lēmumu: ▪ Par ES projektu un citu investīciju fondu finanšu piesaistīšanu centralizētās apkures sistēmas ievilkšanai ēkā. ▪ Par arhitekta-konsultanta piesaisti ēkas restaurēšanai; ▪ par sadarbības partneru piesaistīšanu papildus ceļa norāžu izgatavošanai un uzstādīšanai. ▪ par muzejam atsevišķas mājas lapas izveidi un reklamēšanu soc.tīklos. ▪ par nepieciešamo līdzekļu iekļaušanu budžetā zinātniskā darba veikšanai un speciālista algošanai. ▪ par līdzekļu iedalīšanu eksponātu restaurācijai. ▪ par restauratoru piesaistīšanu sienas gleznojumu atklāšanai un restaurācijai. ▪ par visa muzeja pieejamību cilvēkiem ar kustību traucējumiem. ▪ Par atsevišķas telpas labiekārtošanu TIC vajadzībām un apmeklētāju apkalpošanai. ▪ Par termināla ieviešanu muzejā apmeklētāju ērtākiem norēķiniem par pakalpojumiem	Rīkoties ▪ Rakstīt un iesniegt ES un citos fondos projektu pieteikumus par finansējuma piesaistīšanu centralizētās apkures ierīkošanai ēkā. ▪ Sadarbībā ar NKMP meklēt un piesaistīt arhitektu-konsultantu ēkas interjeru un eksterjeru restaurācijai ▪ Iekļaut budžetā līdzekļus jaunai štata vienībai zinātniski pētnieciskā darba veikšanai, ▪ budžetā rast līdzekļus eksponātu restaurācijai un konservācijai. ▪ Izveidot savu muzeja mājas lapu. ▪ Rakstīt projektu pieteikumus VKKF un NKMP par sienas gleznojumu atsegšanu un turpmāko restaurāciju muzeja telpās. ▪ Piesaistīt līdzekļus lifta ierīkošanai apmeklētājiem ar kustību traucējumiem. ▪ Muzeja darbiniekiem apmeklēt mūžizglītības kursus un papildināt zināšanas projektu rakstīšanā un svešvalodās. ▪ Labiekārtot TIC telpu ▪ Rast līdzekļus termināla ieviešanai un uzturēšanai muzejā.

Secinājumi

Veicot Varakļānu Novada muzeja darbības analīzi laika posmā no 2019. – 2024. gadam varam izdarīt secinājumus.

1. Veiktais muzeja darbs ir īstenojis muzeja misiju.
2. Muzejs ir strādājis savu iespēju un saņemto finanšu robežās.

3. Veicis krājuma uzskaiti, saglabāšanu un digitalizāciju atbilstoši MK noteikumiem Nr.959 "Noteikumi par Nacionālo muzeju krājumu".
4. Ar pieejamajiem resursiem un savu iespēju robežās veicis zinātniski pētniecisko darbu. Muzeja pētnieciskās tēmas izvēlētas saistībā ar muzeja misiju un kalpo kā svarīga datu bāze Varakļānu un Varakļānu novada vēsturei. Krājuma un citu avotu izpēte kalpo ekspozīciju, tematisko izstāžu, lekciju un publikāciju sagatavošanai.
5. Ar projektu starpniecību piesaistīts finansējums dabas ekspozīcijas "Purvs dzīvībai" izveidošanai, vērtīgu krājuma eksponātu 2 gleznu restaurācijai, 18.gs. sienu un griestu gleznojumu atsegšanai, konservācijai un restaurācijai.
6. Aktīvi rīkotas dažādas mākslas darbu, foto, amatniecības izstādes, konferences un tematiski pasākumi mērķauditorijas piesaistīšanai un izglītošanai.
7. Uzlabots muzejpedagoģiskais darbs ieviešot muzejpedagoga štata vienību. Papildinātas un nostabilizētas 4 muzeja pedagoģiskās programmas.
8. Divās muzeja telpās veikti restaurācijas darbi 18.gs. sienu un griestu gleznojumu oriģinālās substances saglabāšanas un atjaunošanas jomā.
9. Atjaunotas pilnas darba slodzes muzeja speciālistiem: muzeja vadītājai, krājuma glabātājai un tūrisma informācijas konsultantam.
10. Veikti telpu kosmētiskie remontu, nomainītas triju ieeju/izeju durvis, ierīkots papildus sanitārais mezgls un uzlabota garderobe.
11. Visi iepriekšējās akreditācijas komisijas ieteikumi ir izpildīti.

3. Stratēģiskā daļa

3.1. Politikas mērķi

1. Veidot kvalitatīvu krājumu, kā pētniecības avotu kopumu, nodrošināt kultūras mantojuma pētīšanu un saglabāšanu nākamajām paaudzēm, attīstīt daudzveidīgu plašai sabiedrībai pieejamu kultūras piedāvājumu.

2. Grāfa Mihaela Borha dzīves un zinātniskās darbības mantojuma ilgtspējīga saglabāšana un pieejamība.

3. Pētīt Varakļānu Novada muzeja krājumu un citu atmiņas institūciju avotus, veidojot Varakļānu iedzīvotājos un viesos interesi un izpratni par Varakļānu un apkārtnes kultūrvēsturiskā mantojuma savdabību.

4. Veicināt Varakļānu pilsētas un tās apkārtnes kultūrvēsturiskā mantojuma laikmetīgu iekļaušanos sabiedrības vispusīgas attīstības, mūžizglītības un kvalitatīvas dzīves vides veidošanai.

3.2. Prioritātes, mērķi un sagaidāmie darbības rezultāti

Varakļānu Novada muzejs 2023. – 2027. gadam izvirza šādas prioritātes:

1. Veidot un papildināt muzeja krājuma kolekcijas ar lietiskajiem priekšmetiem atbilstoši muzeja misijai.
2. Turpināt papildināt pastāvīgās ekspozīcijas ar vēsturiskiem eksponātiem.
3. Ar projektu starpniecību piesaistīt līdzekļus 18.gs. sienu un griestu gleznojumu attīrīšanai un restaurācijai.
4. Uzlabot muzeja krājuma telpu kapacitāti ieviešot elektronisko klimata mērījumu un automātisko siltuma un vēdināšanas sistēmu.
5. Rast līdzekļus muzeja eksponātu restaurācijai ar mērķi ekspozīciju papildināšanai.
6. Iekārtot jaunas telpas muzejpedagoģiskā darba veikšanai ar skolēniem.
7. Rast iespēju iekļaut budžetā līdzekļus zinātniskā pētnieka štata vienībai.
8. Labiekārtot TIC telpu apmeklētāju apkalpošanas uzlabošanai. Ieviest un uzturēt terminālu apmeklētāju bezskaidras naudas norēķiniem.
9. Veicināt sadarbību tūrisma jomā ar kaimiņu novadiem, iestādēm un uzņēmumiem jaunu kopproduktu (bukletu, suvenīru, mājas ražojumu u.c.) radīšanai un izplatīšanai sabiedrībā apmeklētāju piesaistīšanas nolūkos.
10. Ar novada pašvaldību risināt jautājumu par līdzekļu piesaisti muzeja ēkas restaurācijai un teritorijas labiekārtošanai.
11. Veidot izstādes un tematiskos pasākumus ņemot vērā vietējo iedzīvotāju mentalitāti saglabājot kultūrvēsturiskā novada latgaliskās ierašas un tradīcijas. Iesaistīt sabiedrību izglītojošā darba procesā un muzeja attīstībā.
12. Turpināt vietējo un starptautisko sadarbību ar zinātniekiem un pētniekiem, kas ieinteresēti Varakļānu pilsētas, novada un iedzīvotāju, kā arī grāfa Mihaela Borha zinātniskās darbības un dzīves pētīšanā.
13. Veicināt muzeja darba kapacitāti un konkurētspēju, nemitīgi paaugstinot darbinieku profesionalitāti un atalgojumu.
14. Izmantot Varakļānu muižas kompleksu un kultūrvēsturisko vidi kā potenciālu Muzeja darbības spēju uzlabošanai, tūristu piesaistei, pētniecībai un vietējās kopienas izglītošanai.

Sagaidāmie darbības rezultāti

Kvantitatīvie rādītāji

Nr.p.k.	Krājuma darbs		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Pārskata periodā inventarizēto vienību skaits	A	150	150	150	150	150
		B	200	200	200	200	200
2.	Konservēto un restaurēto priekšmetu skaits	A	2	2	2	2	2
		B	4	4	4	4	4
3.	Izmantoto krājuma vienību skaits	A	650	650	650	650	650
		B	700	700	700	700	700
4.	Kopkatalogā ievadīto vienību skaits	A	150	150	150	150	150
		B	200	200	200	200	200
5.	No krājuma deponēto vienību skaits	A	30	30	30	30	30
		B	40	40	40	40	40
	Pētniecības darbs		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Priekšmetu skaits, kuriem veikta zinātniskā inventarizācija	A	200	200	200	200	200
		B	250	250	250	250	250
2.	Publicēto monogrāfiju un katalogu skaits	A	1	1	1	1	1
		B	1	1	1	1	1
	Ekspozīciju darbs		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Pastāvīgo ekspozīciju skaits	A	3	3	3	4	4
		B	4	4	4	4	4
2.	Izstāžu skaits muzejā	A	6	6	7	7	7
		B	7	7	8	8	8
3.	Izstāžu skaits ārpus muzeja	A	2	2	3	3	4
		B	3	4	4	4	5
	Darbs ar apmeklētājiem		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Apmeklējumu skaits	A	4500	5000	5000	6000	6000
		B	5000	5500	5600	6400	7000
2.	Novadīto ekskursiju skaits	A	50	50	60	60	60
		B	60	60	70	70	70
3.	Muzejpedagoģisko programmu skaits	A	5	5	6	6	6
		B	6	6	7	7	7

4.	Aptaujāto apmeklētāju skaits	A	250	250	300	300	300
		B	300	300	350	350	380
5.	Ekspozīcijas atvērtas apmeklētājiem (stundas gadā)	A	3200	3200	3200	3200	3200
		B	4000	4000	4000	4000	4000
6.	Muzejs pieejams ārpus regulāra darba laika- stundu skaits gadā	A	700	700	700	700	700
		B	750	750	750	750	750
	Finansējuma piesaiste		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Iesniegto projektu skaits	A	2	2	3	3	3
		B	3	3	4	4	4

Kvalitatīvie rādītāji

1. Profesionāli komplektēts krājums būs bāze novada kultūras mantojuma pētniecībā.
2. Muzeja krājuma iekļaušana Nacionālajā muzeju krājuma kopkatalogā nodrošinās muzeja krājuma pieejamību visplašākajam datu bāzes lietotāju lokam un atvieglēs muzeja speciālistu darbu.
3. Mūsdienīgas ekspozīcijas radīs noturīgu interesi par novada materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu, interaktīvā veidā padarīs pieejamus sabiedrībai pētnieciskā darba rezultātus, paplašinās audiovizuālās kolekcijas izmantošanas iespējas.
4. Sadarbība ar zinātnes iestādēm garantēs pētījumu un apmeklētājiem piedāvātās informācijas zinātnisko līmeni un ļaus paplašināt tēmu atspoguļošanas iespējas izstādēs un ekspozīcijās.
5. Iesaistīšanās nemateriālā kultūras mantojuma izpētē un saglabāšanā radīs apstākļus dialoga nostiprināšanai starp kopienām, veicinās tradicionālo amatu prasmju saglabāšanu, veidos izpratni par attiecīgo kopienas, grupu un indivīdu nemateriālo kultūras mantojumu.
6. Izglītojošo programmu piedāvājums sekmēs muzeja komunikāciju ar dažādām mērķauditorijām, sociālajām un etniskajām grupām.
7. Sava tirgus izpēte nodrošinās atgriezenisko saiti ar apmeklētāju, bet rezultātu analīzes izmantošana stratēģiskajā plānošanā radīs apmeklētājiem draudzīgu muzeju.
8. Tiks radīta noturīga interese par muzeja piedāvājumu, pieaugs sabiedrības atbalsts un apmeklētāju skaits muzejā.
9. Vizuāli saistoša un muzeja atpazīstamību veicinoša reklāma sekmēs muzeja pozitīvo publicitāti.
10. Kvalificēts personāls nodrošinās sekmīgu dialogu ar sabiedrību.
11. Uz rezultātu orientēta budžeta veidošana nodrošinās muzeja ilgtspējīgu attīstību.

3. PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAI NEPIECIEŠAMIE CILVĒKRESURSI

	2025	2026	2027	2028	2029
A	8	9	10	10	10
B	10	10	12	12	12

Muzeja darbības stratēģijas realizēšanai nepieciešams nodrošināt muzejā vēl vienu apkopēju un vadītāja vietnieku saimnieciskajā darbā pilnā slodzē, pieņemt darbā speciālistu zinātniski pētnieciskā darba veikšanai. Pie lielāku līdzekļu iespējamības muzejā būtu nepieciešams izstāžu kurators un restaurators.

4. STRATĒGIJAS IEVIEŠANAS UZRAUDZĪBA

Varakļānu Novada muzejā par stratēģiskā plāna izpildi atbild muzeja vadītāja. Muzejā notiek iekšējā pārbaude pēc darbības procesiem. Pārbaudi veic muzeja vadītāja vienu reizi gadā, jeb, kad tas nepieciešams. Par kārtējo uzdevumu izpildi muzeja vadītāja informē pašvaldību 1 reizi mēnesī iestāžu vadītāju kopsapulcēs. Vidējā termiņa plāna un gada darba plāna gaita tiek izvērtēta vienu reizi gadā Varakļānu pašvaldības sēdē. Gada Pārskats par izmantotajiem resursiem un gala produktu par paveikto tiek sniegts digitālajā kultūras kartē un Varakļānu novada pašvaldībā gadā vienu reizi. Varakļānu novada muzejā nav bijusi ārējā kontrole – audits. Tas saistās ar to, ka visas finanšu darbības kārtā Varakļānu novada domes centralizētā grāmatvedība. Nacionālā Kultūras mantojuma pārvalde apseko muzeja ēku tad, kad tas nepieciešams sakarā ar ārkārtas remontiem, restaurāciju u.c. darbiem, kultūras pieminekļa izmantošanu saskaņā ar LR likumu par Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzību.

Pielikums Nr. 1
Varakļānu novada muzeja
vidējā termiņa stratēģijai
2024.-2029.gadam
APSTIPRINĀTS
Varakļānu novada domes
31.10.2024. sēdes lēmums Nr. 13.25.

VARAKĻĀNU NOVADA MUZEJA

KRĀJUMA VEIDOŠANAS

UN SAGLABĀŠANAS

POLITIKA

2024. – 2029.GADAM

Varakļānu Novada muzeja (turpmāk tekstā - VarNM) krājuma politika izstrādāta pamatojoties uz MK Noteikumiem Nr.959 „Noteikumi par Nacionālo muzeju krājumu”, VarNM nolikumu. Krājuma politika izriet no muzeja misijas un ataino krājuma veidošanas, pārraudzības principus, nosaka krājuma saturu, kvalitāti, krājuma dokumentēšanu, glabāšanu un saglabāšanu, krājuma drošību, pieejamību un izmantošanu. Krājuma politika balstās uz esošās situācijas analīzi un izvirzītajiem uzdevumiem krājuma veidošanā, dokumentēšanā, saglabāšanā, restaurēšanā un izmantošanā.

1. Krājuma politikas mērķis un uzdevumi

Mērķis:

Nodrošināt krājuma garīgo un materiālo vērtību pētniecību, pieejamību, saglabāšanu, modernizāciju un aizsardzību, veidot tādu muzeja krājumu, kas ikvienam interesentam ļautu iepazīt Varakļānu novada kultūrvēsturisko mantojumu.

Uzdevumi:

1. veidot muzeja krājumu kā daudzpusīgu bāzi Varakļānu novada kultūrvēstures izpētes un izstāžu darba nodrošināšanai;
2. nodrošināt VarNM krājuma saglabāšanu, modernizāciju un attīstību.
3. nodrošināt muzeja krājuma pieejamību sabiedrībai;
4. mikroklimata mērīšanai un uzturēšanai krājuma telpās iegādāties digitālo temperatūras mērītāju, mitruma savācēju un gaisa attīrītāju.

Esošās politikas izvērtējums

Muzeja Krājuma darba politika ir publiski pieejams dokuments, kas nosaka muzeja krājuma attīstību un ir pamats pētniecības politikai, muzeja priekšmetu restaurācijas un konservācijas darba politikai un komunikācijas darba politikai. Tā atbilst muzeja stratēģiskajiem mērķiem kultūras mantojuma saglabāšanā un priekšnosacījumu radīšanā tā aktīvai izmantošanai kultūras procesos.

Muzeja Krājuma politika konkretizē krājuma darba mērķi un uzdevumus, problēmsituācijas, prioritātes un risinājumus. Krājuma darba politika ir elastīgs dokuments, kas nepieciešamības gadījumā var tikt precizēts un papildināts, bet pārskatīta tiek ne vēlāk kā 5 gadus pēc apstiprināšanas.

Muzeja krājums tiek veidots sabiedrības labā, lai izglītotu, informētu, veidotu piederības sajūtu, iedvesmotu, iesaistītu muzeja apmeklētājus. Krājuma politika sekmē Preiļu novada materiālās un nemateriālās kultūras vērtību un to kontekstuālās informācijas apzināšanu, uzkrāšanu, dokumentēšanu, saglabāšanu, pētniecību, interpretāciju un popularizēšanu aptverot laika posmu no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.

Muzeja Krājuma politika raksturo krājuma pārvaldīšanas principus, nosaka krājuma saturu un kvalitāti, krājuma uzskaiti, glabāšanu, drošību un pieejamību sabiedrībai. Krājuma politika balstās uz pašreizējās situācijas analīzi un izvirzītajiem uzdevumiem krājuma veidošanā, dokumentēšanā, saglabāšanā un izmantošanā 2024.-2029. gadam.

Tas ir muzeja darbības pamatdokuments, kas nosaka iecerētā krājuma apjomu un ierobežojumus, kā arī krājuma komplektēšanas, dokumentācijas, saglabāšanas, drošības un pārvaldes standartus.

2. Krājuma satura raksturojums

Krājuma veidošana

Varakļānu Novada muzejs (turpmāk-VarNM) veido krājumu atbilstoši muzeja misijai un muzeja darbības mērķiem. VarNM krājums pamatā komplektēts par Varakļānu grāfa Mihaela Borha dzīvi un zinātnisko darbību un Varakļānu novada ievērojamāko personību devumu novadam..

VarNM krājums sastāv no pamatkrājuma un palīgkrājuma, kuru raksturo sekojošas kolekcijas:

- 1) rakstiskie materiāli;
- 2) dokumenti;
- 3) fotomateriāli;
- 4) mākslas priekšmeti;
- 5) numismātika, bonistika;
- 6) arheoloģija;
- 7) keramika;
- 8) priekšmeti;
- 9) tekstilijas;
- 10) videokasetes, audiokasetes, CD.

Liela daļa krājuma priekšmeti ir izvietoti vēstures ekspozīcijā „Senās godības atspulgs laikmeta griežos”, sakrālajā ekspozīcijā “Sv.Trīsvienība” un dabas ekspozīcijā “Purvs

dzīvībai”. VarNM krājums ir bāze gan tematiskajām izstādēm un pasākumiem, gan ekspozīcijām, gan muzejpedagoģiskajam darbam.

Krājuma komplektēšana: problemātika un risinājumi

Lai veidotu muzeja krājumu atbilstoši tā misijai un mērķiem, nepieciešams veidot krājumu izvērtējot priekšmetu piederību pilsētai, pilsētnieku ģimenēm un vēstures notikumiem, kas norisinājušies Varakļānos un apkārtnē. Ievērojama daļa muzeja krājuma priekšmetu, saistībā ar sadzīves tradīcijām, uzņemti pēdējo gadu laikā – veidojot ekspozīcijas un izstādes. Ievērojami audzis varakļāniešu un ārzemēs dzīvojošo novadnieku atbalsts muzejam, kā rezultātā muzejs ir papildinājis savas kolekcijas ar gleznām, dokumentiem, tekstīlijām, rotaslietām u.c.

Jāizvērtē, vai jauniegūtie krājuma priekšmeti nedublē muzeja krājumā jau esošos priekšmetus.

Muzejā nav izstrādāta III atmodas laika (pēc 1990. gada 4. maija) dokumentēšanas stratēģija. Krājuma papildināšana notiek fragmentāri, galvenokārt dokumentējot vēstures norises foto liecībās. Sakarā ar to jāsaprot, ka to muzejisko priekšmetu grupu uzskaitījums, ar kuriem papildināms Varakļānu muzeja krājums. Šī perioda muzeja priekšmetu uzskaitē rūpīgi jāizvērtē to atbilstība prasībām un kritērijiem, kas izvirzītas pamatkrājuma priekšmetiem.

Krājuma veidošanas galvenie kritēriji

- 1) Priekšmeta atbilstība muzeja misijai, mērķiem un uzdevumiem;
- 2) priekšmeti ar muzejisku vērtību – oriģināls, kopija vai atdarinājums, kas atbilst zinātniskās pētniecības darba tēmai, kolekcijai, ekspozīcijai vai izstādei;
- 3) priekšmeta muzejiskā un vēsturiskā vērtība, piederība un saistība ar Varakļāniem;
- 4) priekšmeta izmēri un krājuma telpu fiziskā ietilpība un nozīmīgums novada vēsturei;
- 5) jauniegūtā priekšmeta saglabātības pakāpe, nosacījumi, apstākļi un izmantošanas veidi;
- 6) priekšmeta legāla izcelsme un īpašumtiesības;
- 7) 9.g.t. pirms m.ē. līdz 20.gs beigās m.ē.;
- 8) Varakļānu pilsētas, novada teritorija un personības līdz 1940.g.;
- 9) priekšmeta memoriālā, informatīvā vērtība;

Krājuma priekšmetu komplektēšanas metodes

1. Dāvinājumi no privātpersonām un juridiskām personām;
2. pirkumi no fiziskām un juridiskām personām;
3. novēlējumi un mantojumi;
4. arheoloģisko izrakumu materiāli;
5. ekspedīcijās iegūti priekšmeti (intervijas, video un audio ieraksti);
6. pārņemšana no publiskām un privātām institūcijām.
7. krājuma esības pārbaudes laikā konstatēto neinventarizēto priekšmetu inventarizēšana un uzņemšana muzeja krājumā;
8. piesaistīs vietējos iedzīvotājus un skolu izglītojošo jaunatni (ar sludinājuma sniegšanu presē par jaunu priekšmetu ievākšanu).

Lēmumu par priekšmeta iekļaušanu muzeja krājumā pieņem muzeja krājuma komisija, kuras lēmumu apstiprina muzeja vadītājs.

Muzejs krājumu nepapildina:

1. Ar citiem Latvijas novadiem saistītiem kultūrvēstures materiāliem;
2. Liela izmēra lauksaimniecības darbarīkiem un tehniku, rūpnieciskās ražošanas iekārtām, autotransporta līdzekļiem.

3. Krājuma papildināšanas tēmas un prioritātes.

Lai veidotu muzeja misijai un stratēģiskajiem mērķiem atbilstošu krājumu, nepieciešams veidot muzeja krājumu atbilstoši perspektīvā plānotajiem muzeja produktiem ar sekojošām tēmām:

1. Grāfa Mihaela Borha dzīve un zinātniskā darbība:

- 1.1. krājumu papildināt ar sadzīves priekšmetiem, kas attiecas uz laika posmu no 18.-19. gs. (mēbeles, trauki, higiēnas un sadzīves priekšmeti) - ekspozīciju papildināšanai;
- 1.2. iespēju robežās papildināt krājumu ar vērtīgām liecībām, arhīvu dokumentiem, aprakstiem, fotogrāfijām par grāfa M.Borha zinātniskajiem pētījumiem, literārajiem un mākslas darbiem, saraksti ar ģimenes locekļiem un domubiedriem - prezentācijām, lekcijām, publikācijām;
- 1.3. iepirkt Borhu dzimtas portretus - ekspozīcijas papildināšanai;
- 1.4. Vākt liecības un papildināt krājumu par muižas ēkas 18.gs. sienu gleznojumiem saistībā ar AIG izpēti materiāliem restaurācijas nolūkos.

2. Varaklānu pilsētas un novada vēsture – pētnieciskā darbā, dāvinājumu veidā un pārņemtīt no citas iestādes vai uzņēmuma, kā arī no vietējiem iedzīvotājiem un ārzemēs dzīvojošajiem

novadniekiem, novadpētniekiem un skolēniem iegūtie materiāli krājuma papildināšanai ar visa veida oriģināliem un atdarinājumiem visās avotu grupās: arheoloģija, dokumenti, apraksti, grāmatas, fotogrāfijas, priekšmeti, mākslas darbi, videomateriāli, tekstilijas u.c.:

- 2.1. Izglītība un reliģija Varakļānu novadā – krājums papildināms uz pētnieciskā darba bāzes un dāvinājumu veidā iegūtiem materiāliem;
- 2.2. Ebreju dzīve un kultūra Varakļānos;
- 2.3. Apkopot politiski represēto cilvēku sarakstu un to atmiņu pierakstus, veidojot vienu, kopīgu materiālu, ekspozīcijas atjaunošanas vajadzībām;
- 2.4. Muzeja krājumā ir tikai nedaudzas sporta vēstures lietisko priekšmetu liecības. Lielāko tiesu tās sastāda Varakļānu novada ievērojamā riteņbraucēja Vladimira Ribakova iegūtās medaļas, kausi un suvenīri. Muzeja krājumā mērķtiecīgi vēlams komplektēt ar sporta dzīvi saistītās liecības, kas attiecināmas uz Varakļānu un novada ievērojamājo sportistu sniegumu 20.gs.vēsturē .

3. Novada ievērojamāko personību dzīve un darbība – pētnieciskā darbā un dāvinājumu veidā no ievērojamāko personību radiniekiem, draugiem un domubiedriem iegūtie oriģinālie un atdarinātie materiāli: fotogrāfijas, dokumenti, apraksti, rokraksti, grāmatas, mākslas darbi, priekšmeti, videomateriāli u.c.

3.1. Valodnieka, profesora Leonarda Latkovska dāvinājumā saņemtais arhīvs:

- 3.1.1. valodniecības pētījumi un daiļrade, sarakste ar domubiedriem - lekcijām, prezentācijām, dzejoļu krājuma izdošanai;
- 3.1.2. Latkovsku dzimtas devums Varakļānu novadam - ekspozīcijas papildināšanai.

3.2. Literātes, mācībspēka, profesores Paulīnes Zalānes mantojumā saņemtais arhīvs:

- 3.2.1. dzejnieces dzīves, sarakstes ar domubiedriem, etnogrāfisko pētījumu materiālu apkopojums - papildināt ekspozīciju ar jaunu digitālo skārienjūtīgo ekrānu par P.Zalānes dzīvi un literāro darbību;
- 3.2.2. dzejnieces manuskriptu apkopojums - monogrāfijas izdošanai.

4. Krājuma saglabāšana

Konservācija un restaurācija

Muzeja krājuma priekšmetu restaurāciju veic sertificēts restaurators saskaņā ar krājuma komisijas lēmumu par priekšmeta nepieciešamību to restaurēt. Kritērijus restaurācijai nosaka pieaicināts eksperts-restaurators. Muzejam nav sava restauratora, tāpēc tas jāpieaicina no malas. Restaurācijai līdzekļi tiek plānoti muzeja budžetā vai piesaistīts līdzfinansējums.

Restaurators restaurē, dokumentē, veic foto fiksāciju restaurācijas darba gaitā, izstrādā restaurācijas pasēs, glabāšanas un eksponēšanas noteikumus.

Muzeja priekšmetu restaurācijas un konservācijas kritēriji:

1. priekšmeta unikalitāte, nozīmīgums un iespēja to izmantot muzeja komunikācijas politikas īstenošanai;
2. priekšmeta kultūrvēsturiskā un mākslinieciskā vērtība;
3. priekšmeta saglabāšanas pakāpe.
4. nepieciešamība eksponēt.

VarNM krājumā šobrīd atrodas divas ļoti vērtīgas 18.gs. gleznas “Sāpju zobena caurdurtās sirds godināšana” un uz koka dēļiem gleznotā “Svētais Ignātijs no Lojolas”. Abas gleznas ir restaurētas un prioritāri būtu glābjamas apdraudējuma gadījumā. Prioritāri glābjama būtu sakrālo priekšmetu kolekcija, kurā glabājas 19.gs. liturģiski tērpi, grāmatas un priekšmeti no Varakļānu Romas katoļu draudzes baznīcas. Videokasetes, audiokasetes un CD ar grāfa Borha arhīva materiāliem, novadnieku balss ieraksti. 18.-19.gs. mēbeles (atrodas pastāvīgajā ekspozīcijā).

5. Krājuma pieejamība un izmantošana

Varakļānu Novada muzejs nodrošina krājuma pieejamību sabiedrībai un tā izmantošanu zinātniski pētnieciskā, kultūras, izglītības un estētiskās audzināšanas jomā.

Ar muzeja krājuma priekšmetiem apmeklētāji un pētnieki var iepazīties izstādēs, ekspozīcijās un tematiskos pasākumos, kā arī saskaņojot ar krājuma glabātāju arī muzeja krājuma glabātavā.

Specifiskie nosacījumi:

1. Eksponēšanai :

- 1.1. eksponēt rakstisko un fotomateriālu kolekciju kopijas;
- 1.2. tekstiliju izstrādājumus eksponēs gan vaļēji, gan slēgtās vitrīnās;
- 1.3. oriģinālus un sīkus (priekšmetus) eksponēs slēgtās vitrīnās;
- 1.4. nodrošinās eksponātu aizsardzību pret kaitīgo saules staru un atmosfēras iedarbības ietekmi;
- 1.5. eksponēs saskaņā ar MK Noteikumiem par Nacionālo muzeju krājumu.
- 1.6. neeksponēs bojātus muzeja priekšmetus, izņemot gadījumus, kad tas akūti nepieciešams kādas tēmas vai notikuma interpretācijai.
- 1.7. restaurētos priekšmetus izstādīs atbilstoši ekspertu izstrādātajiem eksponēšanas noteikumiem.

2. Izglītojošajās programmās:

- 2.1. muzejs izmantos kopijas, atdarinājumus vai priekšmetus, kuri ir krājumā vairākos eksemplāros;
- 2.2. oriģinālos nacionālā krājuma priekšmetus, kas ir izturīgi un ko nav iespējams sabojāt, izglītojošās programmās izmantos stingrā galvenā krājuma glabātāja uzraudzībā;
- 2.3. oriģinālus nekādā gadījumā neizmantos izklaides pasākumos ar lielu apmeklētāju skaitu.

3. Pētniecībai:

- 3.1. Tiks izsniegtas eksponātu kopijas vai oriģināli krājuma glabātāja klātbūtnē;
- 3.2. oriģinālus nebūs atļauts iznest no muzeja;
- 3.3. kopijas, grāmatas u.c. pētniecības materiālus iznes no muzeja tikai uz pētnieka iesnieguma pamata, kur norādīts pētīšanas mērķis, un, kuru reģistrē speciālā muzeja krājuma izmantošanas grāmatā.

4. Muzejs deponēšanai piedāvās:

- 4.1. Nacionālā krājuma priekšmetus un muzeja speciālistu sagatavotās ceļojošās izstādes akreditētiem muzejiem, valsts un pašvaldības zinātnes, kultūras un izglītības iestādēm.

VarNM deponē:

1. no mākslas kolekcijas – Mt;
2. no rakstisko materiālu kolekcijas – Rap, Rg;
3. no fotomateriālu kolekcijas – Ft, Fk;
4. videokasetes – Av;
5. priekšmetu kolekciju – P

VarNM nedeponē – arheoloģijas, dokumentu, keramikas, numismātikas, kā arī no mākslas kolekcijas – Mg, Ms, no priekšmetu kolekcijas – Ps, no rakstisko materiālu kolekcijas – Rat, Ruv, Ra, Rp, Rs, Rip, Rr, Raž, Rd.

6. Krājuma digitalizācija

VarNM krājums nav pārāk liels, tāpēc tā digitalizācija NMKK notiek kopā ar priekšmetu pieņemšanu krājumā. Uz doto brīdi visi krājuma priekšmeti ir digitalizēti un notiek to aprakstu labojumi un papildināšanas.

7. Krājuma darba problēmas un no tām izrietošās prioritātes

Viena no problēmām ir tā, ka muzeja krājums atrodas ēkas centrālās daļas trešajā stāvā. Ņemot vērā to, ka ēka ir samērā mitra, trešais stāvs šobrīd ir vispiemērotākais krājuma glabāšanai, jo ir vissausākais. Taču ārkārtas gadījumā no tā ir grūti evakuēt krājumu, jo nav papildus izejas. Evakuācija var notikt tikai vienīgi pa logu uz kolonnu portika jumta vai pa kāpnēm lejup. Ņemot vērā to, ka krājumu priekšmetu skaits arvien palielinās, tad ir nepieciešams sākt pārdomāt par krājuma telpu paplašināšanu vai iekārtošanu plašākās telpās.

Problēmas:

1. Nacionālajā krājumā atrodami maznozīmīgi priekšmeti;
2. Muzeja krājumā pietrūkst plauktu un stieņu krājuma priekšmetu saglabāšanai;
3. Muzejā telpu trūkuma dēļ nav iekārtota telpa jauniegūto un inficēto priekšmetu apstrādei, bet ir atrasts pagaidu risinājums, ēkas otrā stāva nelielā istabiņā;
4. Krājuma telpām nav vienmērīgs klimats, jo notiek apsilde ar krāšņu apkuri;
5. Muzejā nav lifta, kas varētu nodrošināt sabiedrības pieejamību krājumam personām ar īpašām vajadzībām.

Prioritātes:

A - Pie pašreizējā finansējuma turpmākajiem 5 gadiem tiek paredzēts:

1. Stingri ievērot kritērijus krājuma priekšmetu ieguvei un to iekļaušanai krājumā un muzeja stratēģiskās koncepcijas attīstībā izvirzītos mērķus un uzdevumus.
2. turpināt regulāru krājuma ievadīšanu NMKK;
3. nodrošināt krājuma telpu aprīkošanu ar papildus plauktiem gan priekšmetu novietošanai, gan gleznām, gan tekstilijām;
4. turpināt izpēti par grāfa M. Borha dzīvi un zinātnisko darbību;
5. papildināt zinātnisko arhīvu ar novada ievērojamākajām personībām un dzimtām;
6. papildināt kolekcijas ar misijai nozīmīgiem eksponātiem;
7. iekārtot atsevišķu telpu jauniegūto un inficēto priekšmetu apstrādei.
8. nodrošināt krājuma pieejamību sabiedrībai;
9. nodrošināt eksponātu saglabātību un drošību ikdienā un ārkārtas gadījumā
10. piesaistīt līdzekļus un veikt nozīmīgāko eksponātu restaurāciju;

11. plānoto esības pārbaūžu laikā izvērtēt muzeja nacionālā krājuma kolekciju atbilstību krājuma komplektēšanas politikai un muzeja misijai.

B – pie lielāka finansējuma:

1. Organizēt krājuma komplektēšanas, kultūras mantojuma dokumentēšanas ekspedīcijas;
2. nodrošināt krājuma telpu pieejamību personām ar īpašām vajadzībām iebūvējot muzeja centrālajā daļā liftu no 1-3 stāvam.

Paredzamie krājuma darba rezultāti

Kvantitatīvie rādītāji

N.p.k.	Krājuma darbs		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Inventarizēto vienību skaits	A	150	150	150	150	150
		B	200	200	200	200	200
2.	Konservēto un restaurēto vienību skaits	A	1	1	1	1	1
		B	2	2	2	2	2
3.	Izmantoto krājuma vienību skaits	A	2000	2000	2000	2000	2000
		B	2200	2200	2200	2200	2200
4.	NMKK ievadīto vienību skaits	A	150	150	150	150	150
		B	200	200	200	200	200
5.	No krājuma deponēto vienību skaits	A	240	240	240	240	240
		B	260	260	260	260	260

Kvalitatīvie rādītāji

1. Nākamajām paaudzēm saglabāts savdabīgais novada kultūrvēsturiskais mantojums.
2. Profesionāli komplektēts muzeja krājums būs bāze zinātniekiem, novadpētniekiem un studentiem novada Vidzemes un Latgales kultūras vēstures izpētē.

3. Kvalitatīvas informācijas par muzeja krājumu nodrošināšana Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā sekmēs tā pieejamību un atvieglos muzeja speciālistu darbu.
4. Informatīvi bagātas un mākslinieciski augstvērtīgas, modernas, interaktīvas ekspozīcijas un krājuma izstādes sekmēs nacionālās identitātes, pašapziņas un novadnieciskās piederības apziņas veidošanu.
5. Sadarbībā ar atmiņas glabātāju institūcijām, izglītības, kultūras un zinātnes institūcijām tiks nodrošināta muzeja krājuma pieejamība visplašākajām apmeklētāju lokam.
6. Uzsākta jaunu kolekciju veidošana.

Darbības spēju uzlabošanas pasākumi 2024 – 2029. gadam.

1. Piesaistīt valsts un pašvaldību finansējumu krājuma papildināšanai, konservācijai un restaurācijai.
2. Uzlabot krājuma apmeklētāju apkalpošanas iespējas, maksimāli izmantojot informāciju tehnoloģiju sniegtās iespējas krājuma uzskaitē, klasifikācijā un sistematizācijā.
3. Krājuma komplektēšanas un dokumentēšanas darbā maksimāli izmantot ekspedīcijas, akcijas.
4. Sekmīgi turpināt pētīt un dokumentēt krājumā valodnieka, profesora Leonarda Latkovska un dzejnieces, literātes Paulīnas Zalānes arhīva materiālus.
5. Turpināt pētīt un dokumentēt grāfa Mihaela Borha dzīvi un zinātnisko darbību.
6. Paplašināt sadarbību ar citiem muzejiem ekspozīciju, izstāžu, konferenču un pasākumu veidošanā, lai sekmētu Nacionālā muzeju krājuma apriti.

Sagatavoja :

Varakļānu Novada muzeja vadītāja Terese Korsaka

Pielikums Nr. 2
Varakļānu Novada muzeja
vidējā termiņa stratēģijai
2024.-2029.gadam
APSTIPRINĀTS
Varakļānu novada domes
31.10.2024. sēdes lēmums Nr. 13.25.

VARAKĻĀNU NOVADA MUZEJA
ZINĀTNISKI PĒTNIECISKĀ DARBA
POLITIKA

2024. – 2029. GADAM

Pētniecības darba politika izstrādāta pamatojoties uz Muzeja likuma 13. pantu, Latvijas Republikas MK 21.11.2006. Nr. 956 Noteikumiem par Nacionālo muzeju krājumu, saskaņā ar Varakļānu Novada muzeja (turpmāk Muzejs) misiju, Noteikumiem par Muzeja krājuma veidošanas, papildināšanas, uzskaites, saglabāšanas un izmantošanas kārtību un Muzeja krājuma politiku. Muzeja pētniecības darba politika ir būtiska muzeja vidējās darbības stratēģijas sastāvdaļa. Pētniecības darba politika ir dokuments, kurā paskaidrots, kā darbs tiek veikts, lai sasniegtu noteikto mērķi (minēts Stratēģijas 3.1. sadaļā). Politika ir saistīta gan ar krājuma darbu, gan ekspozīciju un izglītojošo darbu veikšanu.

1. Pētnieciskā darba raksturojums.

Varakļānu Novada muzeja pētnieciskais darbs aptver laika periodu no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām, pēta Varakļānu grāfa M.Borha un citu ievērojamu personību dzīvi, darbību un to nozīmi novada kultūrvēsturē.

Muzeja pamatuzdevums ir pētīt un papildināt muzeja krājumu ar kultūrvēsturiskiem materiāliem - fotogrāfijām, rakstiskiem un lietiskiem priekšmetiem par grāfa M.Borha dzīvi un tā zinātnisko darbību, kā arī ievērojamāko novada personību devumu Varakļānu novadam un sabiedrībai.

Muzeja pētniecības darba mērķis:

Muzeja pētniecības darba mērķis ir apzināt un pētīt grāfa Borha un pārējo novada personību atstāto kultūras mantojumu, kā arī liecības par viņu dzīvi, darbību un to ietekmējošiem faktoriem:

- 1) izziņāt ar grāfa Borha un citu novada ievērojamu personību dzīvi un darbību saistīto kultūras mantojumu krājumā un ārpus tā;
- 2) apzināt novada ievērojamākās personības un to darbības interpretējumu mūsdienās.

Ar izpētes materiāliem nodrošināt muzeja pamatuzdevumu kvalitatīvu realizēšanu atbilstoši Varakļānu Novada muzeja misijai. Izmantojot pētnieciskā darba rezultātus, rast iespēju sabiedrībai caur ekspozīcijām, izstādēm un tematiskiem pasākumiem iepazīties ar Varakļāniem un novada vēsturei raksturīgo, ar to veidojot iedzīvotājos izpratni par savu vēsturi un kultūrvēsturiskā mantojuma nozīmi.

Pētniecības darba raksturojums

Muzeja zinātniskās pētniecības darbs tiek veikts saskaņā ar Muzeja misiju, ievērojot krājuma politikas pamatprincipus. Tēmas izvēli nosaka sabiedrības pieprasījums, novada personību loma nacionālās identitātes un novadnieciskās piederības apziņas izkopšanā, aktuāli vēstures notikumi, partnerības veicināšana kopīgu projektu realizēšanā, Varakļānu novada pašvaldības attīstības programmas prioritātes. Muzeja speciālisti piedāvā savām zinātniskajām interesēm krājuma kolekciju izpētē atbilstošas pētniecības tēmas, kas krājuma komisijas sēdēs tiek izskatītas, apstiprinātas un iekļautas kārtējos gada darba plānos.

Pētniecības darba prioritātes un tēmas atbilstoši vidēja termiņa muzeja darbības stratēģijai 2024. - 2029. gadam būs:

1. Grāfa Mihaela fon der Borha dzīve un zinātniskā darbība;
2. Varakļānu pilsētas un novada vēsture, ievērojamākie novadnieki un pārējie iedzīvotāji;
3. Novadnieka, latgaliešu valodas pētnieka, literāta un publicista, mācībspēka, profesora Leonarda Latkovska personīgais arhīvs;
4. Novadnieces, literātes un publicistes, mācībspēka, profesores Paulīnes Zalānes arhīvs.

Varakļānu Novada muzeja nolikums nosaka īstenot uz krājuma balstītu pētnieciskā darba politiku:

1. Veidot zinātniskā apraksta kartotēkas un datu bāzes;
2. Sastādīt ekspozīciju un izstāžu koncepcijas, veidot publikācijas;
3. Veikt krājuma zinātnisko izpēti;
4. Veikt Varakļānu grāfa M. Borha un citu novada ievērojamu personību darbības, dzīves un novada kultūrvēstures izpēti no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām;
5. Zinātnisko darbu veikt organizējot ekspedīcijas, zinātniskos komandējumus, bibliotēkās un arhīvos, sadarbojoties ar iestādēm, uzņēmumiem un organizācijām, iepazīstoties ar citu muzeju un privātajām kolekcijām;
6. Zinātniski pētnieciskā darba rezultātā iekārtot izstādes, ekspozīcijas, izdot zinātniski pētnieciskus izdevumus (monogrāfijas, bukletus, grāmatas u.c.), publicēt rakstus.

Dokumentācija, kas veidojusies zinātniski pētnieciska, metodiska vai izglītojoša darba rezultātā (referāti, lekciju teksti, ekskursiju teksti, ekspozīciju plāni) tiek ievietoti zinātniskajā arhīvā.

Varakļānu Novada muzeja pētniecības darba objekts ir Varakļāni un Varakļānu novads, kurā ietilpst:

1. Apkārtnes vēstures pētījumi par 9.g.t.pirms m.ē.;

2. Grāfa M.Borha dzīve un zinātniskā darbība;
3. Varakļānu pilsētas un novada izaugsme;
4. ievērojamāko personību devums novadam.

Pētniecības darba avoti:

1. Varakļānu Novada muzeja krājums;
2. Kaimiņu novadu muzeju krājumi, bibliotēkas, skolas u.c.;
3. Latvijas Valsts arhīva Rēzeknes filiāle - materiāli līdz 1940.gadam;
4. Latvijas Valsts arhīvs - materiāli no 1940.gada;
5. Latvijas Nacionālā, LU Akadēmiskā un Latvijas Zinātņu akadēmijas bibliotēkas;
6. Varakļānu novada iedzīvotāju atmiņas un personīgie arhīvi;
7. Ārzemēs dzīvojošo novadnieku personīgie arhīvi;
8. Vēsturisko notikumu laikabiedru sniegtās atmiņas, dzīvesstāsti u.tml.;
9. Skolas novadpētniecības pulciņa savāktie materiāli un liecības
10. Interneta resursi.

Pētniecības darba īstenotāji un resursi.

1. Varakļānu Novada muzejā pētniecisko darbu galvenokārt veic muzeja darbinieki: muzeja vadītāja un krājuma glabātāja;
2. Pētnieciskā darba veikšanā tiek iesaistīti bibliotekāri, skolotāji, Varakļānu Novada muzeja padomes locekļi, skolēni un studenti, novadpētnieki, izpētes grupas u.c.;
3. Pētniecības darbam tiek izmantoti muzeja un katra individuālie resursi.

Pētniecisko tēmu izvēles kritēriji:

Pētniecisko tēmu izvēles kritērijus nosaka Varakļānu Novada muzeja attīstības stratēģija un tai pakārtotie pētniecības darba mērķi, kas ir teorētiskais pamats ekspozīciju, tematisko izstāžu vēstījuma izstrādei un publikāciju sagatavošanai.

Pētniecisko tēmu izvēles galvenie kritēriji ir :

1. Novada vēstures un ievērojamāko personību devums novada attīstībā;
2. Svarīgākie vēstures notikumi no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām.

2. Pētniecības darba un tā rezultātu novērtējums.

Nr. p.k.	Pētniecības darba uzdevums	Izpilde
1.	Veidot zinātniskā apraksta kartītes	Zinātniskā apraksta kartītes sāktas rakstīt no 2019. gada

2.	Sastādīt ekspozīciju un izstāžu koncepcijas, veidot publikācijas	Muzeja vadītāja izstrādāja dabas ekspozīcijas “Purvs dzīvībai” koncepciju pēc kuras tā tika izveidota. Izstāžu plāni netiek rakstīti, jo muzejā nav izstāžu kuratora un pārējiem darbiniekiem nepietiek laika, lai izstrādātu izstāžu aprakstus. Publikācijas par novadniekiem, vēstures faktiem un muzeja notikumiem raksta muzeja vadītāja, krājuma glabātāja un tūrisma informācijas konsultants.
3.	Veikt krājuma zinātnisko izpēti	Muzejā nav zinātniskā līdzstrādnieka, kurš regulāri nodarbotos ar krājuma pētniecību. Krājuma izpēte tiek veikta lēnām ar citu vēsturnieku un zinātnieku palīdzību. Ar vēsturnieka Kaspara Stroda palīdzību tika izpētītas varakļānieša Jāņa Stroda piezīmju burtnīcas par viņa dzīves gaitām un piedzīvoto krievu okupācijas laikā. Pētniecības rezultātā tika izdota grāmata “Es mazais cilvēks”. Sadarbībā ar Polijas valsts Varšavas Universitātes zinātniekiem tika pētītas senās baznīcu grāmatas. Pētījums sniedz ziņas par reliģisko dzīvi novadā. Ar restauratoru palīdzību tika izpētītas divas 18.gs. gleznas un Varakļānu muižas pils 18.gs. sienas gleznojuma skice. Muzeja krājuma glabātāja veic regulāru izpēti muzeja krājuma priekšmetiem.

2.1.Izvirzītās pētniecības tēmas no 2019.-2024.g.

Nr. p.k.	Izvirzītās pētniecības tēmas	Laiks	Ieguvums
1.	Varakļānu vidusskolai -100	2019.-2021.	Iegūti materiāli izstādes veidošanai par godu skolas simtgadei 2021. gadā,

			publicācijām laikrakstos, publiskošanai interneta vidē.
2.	Turpināt pētīt profesora, valodnieka L. Latkovska dzimtu, tās atstāto kultūrvēsturisko mantojumu;	2019.-2024.	Muzejs saņēmis dāvinājumā profesora L.Latkovska arhīvu ar manuskriptiem, pētījumiem, mācību materiāliem un grāmatām
3.	Pturpināt pētīt dzejnieces P.Zalānes – Vallenas 2018.gadā mantojumā saņemto arhīvu.	2019.– 2024.	Iegūta informācija un mācību materiāli par etnogrāfiju un folkloru Varakļānu novadā. Aptverts kopējā arhīva saturs
3.	Zinātniskā izpēte krājuma priekšmetiem (reģistrēts krājuma priekšmeta detalizēts apraksts un vizuālā fiksācija): -Priekšmetu kolekcija; -Keramikas kolekcija.	2019.-2024.	Darbs veikts daļēji, zinātniskā izpēte veikta keramikas kolekcijai un iesākts darbs pie priekšmetu kolekcijas. Daļēji iegūta padziļināta informācija par priekšmetiem, kurus var izmantot muzeja izstāžu, pasākumu rīkošanā, semināriem, lekcijām, muzeja pedagoģiskajām programmām.
4.	Latvijas Neatkarības karš. II Pasaules karš	2020.-2022.	Darbs nav veikts, jo pietrūkst darba resursu. Nav iegūti materiāli izglītojošai programmas “Es karā aiziedams...” izveidošanai, uzskates materiālu veidošanai.

Pētniecības darbā konstatētās problēmas, no tām izrietošās pētniecības darba prioritātes.

Pētniecības darba norisi muzejā kavē zinātniskā līdzstrādnieka trūkums. Pētījumus muzejā veic muzeja vadītāja un krājuma glabātāja. Pamatā pētījumus iegūstam sadarbības rezultātā ar zinātniekiem, bibliotekāriem, studentiem u.c. interesentiem.

Pētniecības darba prioritātes turpmākajos 5 gados no 2024.-2029.g.

Varakļānu Novada muzejs turpmākajos 5 gados izvirza sekojošas prioritātes:

Nr.p .k.	Izvirzītās pētniecības tēmas	Laiks	Ieguvums
1.	Varakļānu grāfa M.Borha dzīve un zinātniskā darbība: Varakļānu muižas pils 18.-19.gs. sienu un griestu gleznojumu izpēte, atsegšana un restaurācija.	2024.- 2029.	Izpētes rezultātā iegūti materiāli par Varakļānu muižas pils interjeru izskatu 18. – 19. gs. publikācijām, ievietošanai interneta portālos un grāmatas par grāfa M.Borha dzīvi un zinātnisko darbību manuskripta gatavošanai
2.	Varakļānu pilsētas un novada vēsture un iedzīvotāji;	2024.-2029.	Savākti materiāli par Varakļānu pilsētas un novada vēsturi no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām ekspozīciju papildināšanai un izstāžu veidošanai. Varakļānu vēstures hronikas papildināšanai.
3.	Turpināt pētīt profesora, valodnieka L. Latkovska dzimtu, tās atstāto kultūrvēsturisko mantojumu; Pētīt L. Latkovska zinātniskās publikācijas, manuskriptus.	2024.-2029.	Izveidota arhīva bibliotēka, iegūti jauni materiāli publikācijām laikrakstos, lekcijām, izmantošanai skolēnu zinātniski pētnieciskajos darbos, publiskošanai interneta vidē. Izdots L.Latkovska npublicēto dzejoļu krājums.
4.	Izpētīt dzejnieces P.Zalānes – Vallenas arhīvu.	2024.- 2029.	Apkopoto materiālu publicēšana laikrakstos, lekcijām, izmantošanai skolēnu zinātniski pētnieciskajos darbos, publiskošanai interneta vidē. Manuskripta gatavošana par P. Zalānes-Vallenas dzīvi un darba gaitām

5.	Zinātniskā izpēte krājuma priekšmetiem (reģistrēts krājuma priekšmeta detalizēts apraksts un vizuālā fiksācija): Priekšmetu un tekstīliju kolekcijām;	2025.-2029.	Iegūta padziļināta informācija par priekšmetiem, kurus var izmantot muzeja izstāžu, pasākumu rīkošanā, semināriem, lekcijām, muzeja pedagoģiskajām programmām.
6.	Sabiedrības iesaistīšana mūžizglītības un kvalitatīvas dzīves vides veidošanā.	2025.-2029.	Izglītota sabiedrība un attīstīta vide, izveidota izpratne par kultūras mantojuma nozīmīgumu Nacionālajā kontekstā.

Paredzamie pētniecības darba rezultāti turpmākajos 5 gados.

Pētījumu rezultātā :

1. Papildināt esošās ekspozīcijas par novada kultūrvēsturi un tās iedzīvotājiem;
2. Veidot vēsturiskas izstādes un tematiskus pasākumus, lasīt lekcijas, izdot monogrāfijas, katalogus par ievērojamākajiem vēstures notikumiem un personībām;
3. Uz pētījumu bāzes veidot jaunas un pilnveidot esošās muzeja pedagoģiskās programmas.

Darbības spēju uzlabošanas pasākumi 5 gadiem.

1. Muzeja zinātniski pētnieciskā darba speciālista piesaiste;
2. Sistemātiska sadarbības veidošana ar pētniecības iestādēm;
3. Mērķtiecīga un sistemātiska muzeja darbinieku kvalifikācijas celšana;
4. Pieredzes apmaiņa citos Latvijas un ārzemju muzejos un bibliotēkās;
5. Jaunu informācijas avotu ieguve;
6. Aktīva interneta resursu apguve;
7. Sadarbība ar dažādiem speciālistiem, restauratoriem, pētniekiem un zinātniekiem;
8. Atbilstošas darba vides organizēšana muzeja speciālistiem ar nepieciešamo aprīkojumu.

Sastādīja:

Varakļānu Novada muzeja vadītāja T. Korsaka

Pielikums Nr. 3

Varakļānu Novada muzeja
vidējā termiņa stratēģijai
2024.-2029.gadam

APSTIPRINĀTS

Varakļānu novada domes
31.10.2024. sēdes lēmums Nr. 13.25.

**KOMUNIKĀCIJAS DARBA
POLITIKA**

2024. - 2029. GADAM

Dokuments raksturo Varakļānu Novada muzeja komunikācijas darba norisi, nosaka 2020.–2025. gadā veicamos uzdevumus izvirzītā komunikācijas darba mērķa sasniegšanai.

Komunikācijas politikas mērķis ir ar kvalitatīviem darba paņēmieniem sniegt sabiedrībai daudzveidīgu, emocionālu un izglītojošu informāciju par vēstures notikumiem Varakļānos un novadā. Aktualizēt novada kultūras mantojuma iekļaušanu aktīvā un laikmetīgā kultūras aprītē, lai veidotu vienotu kultūrtelpu ar nacionālām vērtībām centrā. Ar to vairojot muzeja popularitāti, apmeklētības pieaugumu un sabiedrības atbalstu.

I. Ekspozīcijas un izstādes

Ekspozīciju darba mērķis ir ar jauniem un laikmetam atbilstošiem paņēmieniem vēstīt sabiedrībai par cilvēkiem un kultūrvēsturiskiem notikumiem Varakļānos un Varakļānu novadā.

- Saglabāt un izmantot Varakļānu muižas pils kompleksu, lai raksturotu grāfu Borhu dzimtas dzīvi, laikmeta un vides iedibināto tradīciju ietekmi uz personību veidošanos.

Ekspozīciju un izstāžu veidi un tēmas.

1. No 2014.gada muzejā pastāv sakrālā ekspozīcija “Sv. Trīsvienība”, kura ir iekārtota Varakļānu muižas pils apaļā rotundas telpā, kur vēsturiski šajā telpā ir atradusies pils iekšējā kapela. Ekspozīcijas iekārtošanas mērķis bija kapelas atjaunošana, taču ņemot vērā to, ka muzejā bija plaša sakrālo un liturģisko priekšmetu kolekcija, tika nolemts to izvietot vienkopus vienā telpā, jo, kā ir zināms, katoļticībā sakrālās lietas nedrīkst būt izmētātas. Laika gaitā sakrālā kolekcija sāka palielināties un telpa ieguva kapelas statusu, kas ir iesvētīta un brīvi pieejama sabiedrībai muzeja darba laikā. Kapelas ekspozīcija arvien tiek papildināta ar vērtīgiem eksponātiem. Šajā ekspozīcijā ir eksponēta 18.gs. svētglezna “Vissvētākās, sāpju zobena caurdurtās sirds godināšana”. Glezna tika restaurēta 2020. gadā. To restaurēja restauratore Ingūna Namiķe. Šajā ekspozīcijā tiek eksponēti varakļāniešu priesteru liturģiskie, mākslas, tekstiliju un citi priekšmeti. Sakrālā ekspozīcija saglabāsies arī turpmāk, jo šī telpa kalpo sabiedrībai dažādu ceremoniju norisei. Telpa tiek nomāta bērnu krustību, laulību, aizlūgumu u.c. norisēm.

2. Saskaņā ar tematisko plānu no 2018. gada muzejā ir izveidota modernizēta, pastāvīgā vēstures ekspozīcija, kas atspoguļo Varakļānu pilsētas un novada svarīgākos notikumus, vietas attīstību un ievērojamāko personību lomu kultūrvēsturē. Ekspozīcijas sākotnējā daļā “Grāfa Borha dzīve un zinātniskā darbība” tiek vēstīts par M.Borha sasniegumiem zinātnē un ģimenes dzīvi 18. un 19.gs. Ekspozīcija turpinās ar sadaļu „Varakļānu miests,” kur tiek stāstīts par novada vēstures svarīgākajiem notikumiem. Trešajā ekspozīcijas daļā “Novada

ievērojamākās personības” ir akcentēti novadnieki, kuri jebkādā veidā ir devuši savam novadam kādu pienesumu zinātnē, izglītībā, mākslā, reliģijā un citās nozarēs. Ekspozīcijas noslēguma daļa sastāv no etnogrāfiskām lietām, kas raksturo Varakļānu un novada ļaužu sadzīvi un kultūru. Ekspozīcijas pirmsākumi meklējami jau 2001.gadā, bet par godu Latvijas valsts 100 gadu jubilejai 2018.gadā ekspozīcija tika modernizēta ar skārienjūtīgajiem un digitālajiem ekrāniem. Tā tika izgatavota augstā mākslinieciskā līmenī, un tās autore ir māksliniece Ieva Lapiņa. Ekspozīcijā ir izmantoti gleznu oriģināli, gan gleznu kopijas. Viens no ievērojamākajiem eksponātiem ir 18.gs. uz koka dēļiem gleznotā glezna “Sv. Ignācijs no Lojojas”. Gleznu kopijas ir izgatavotas no attēliem, lai papildinātu ar tām ekspozīcijas daļu par Borhu. Ekspozīcija ir izveidota ilglaicīgai kalpošanai, tā tiek papildināta gan ar eksponātiem, gan ir ieceres to papildināt turpmāk vēl ar jaunām digitālām iekārtām.

3. Varakļānu novada teritorijas lielu daļu sedz Teiču dabas rezervāts. Ņemot vērā daudzu apmeklētāju jautājumus par Teiču purvu un tā apmeklējuma iespējām, saskaņā ar izstrādāto tematisko plānu, 2020. gadā tika izveidota jauna, pastāvīgā ekspozīcija “Purvs dzīvībai”, kurā ir sniegta ievērojama informācija par purva floru un faunu. Šī ekspozīcija kalpo skolu izglītojošajai jaunatnei saskaņā ar mācību programmas par purvu apgūšanai un muzejpedagoģiskās programmas norisei muzejā. Taču tā arvien vairāk iepatīkas arī apmeklētājiem un gūst labas atsauksmes. Ekspozīcijas iekārtojumu un dizainu veidoja muzeja vadītāja. Ekspozīcija vēl turpmāk ir jāpapildina ar digitālu programmu skārienjūtīgajā ekrānā, dzīvnieku un putnu izbāzeņiem, kā arī dažādiem izraksteņiem. Nākotnē tai jāiegādājas vitrīnas sīku eksponātu eksponēšanai.

4. Muzejā regulāri tiek rīkotas dažādas izstādes. Izstādēs tiek rādīti materiāli par:

- Pilsētas un novada vēstures notikumiem (jubilejas, gadadienas, pasākumi);
- ievērojamāko personību sasniegumiem, devumu novadam;
- izstādes no muzeja krājuma;
- Dažādas individuālo iedzīvotāju kolekcijas;
- vietējo mākslinieku, amatnieku darbi un medību trofejas;
- tematiskas ekspresizstādes;
- vietējo fotogrāfu darbi (arī amatieru);
- deponējumi no citu novadu māksliniekiem un muzejiem.

Muzeja ekspozīciju un izstāžu avots ir:

- muzeja krājums;
- privātās mākslas darbu un dažādas citas kolekcionāru kolekcijas;

- amatnieku un mākslinieku personīgie mākslas darbu un darinājumu krājumi;
- ceļojošās izstādes.

Ekspozīciju un izstāžu veidošanā piedalās:

- muzeja vadītāja (pēc profesijas māksliniece – noformētāja);
- krājuma glabātāja
- dokumentu sistēmu vadītāja
- izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem vadītājs;
- mākslinieki, kolekcionāri, amatnieki u.c., kuru darbi tiek izstādīti.

Finansējuma avoti ekspozīciju un izstāžu veidošanai:

- muzeja budžets;
- mākslinieku, amatnieku un kolekcionāru materiālais ieguldījums.
- ziedojumi.

Lai nodrošinātu dažādu ekskluzīvu izstāžu rīkošanu, 2022.gadā muzejā tika iegādātas 7 jaunas stikla vitrīnas, kuras uzstādītas otrā stāva telpā. Sadarbības ietvaros šajās vitrīnās ir tikušas eksponētas rotas no Ungārijas, senās grāmatas no muzeja krājuma, arheoloģisko izrakumu kolekcija no muzeja krājuma, privātā trauku kolekcija u.c.

Ekspozīciju novērtējums

Nr. p.k.	Ekspozīcija	Piemērotība	Aktualitāte
1.	“Senās godības atspulgs laikmetu griežos”	Tematika un saturs – ļoti labs, Pieejamība – laba Mākslinieciskais noformējums – ļoti labs	Sniegtā informācija ir modernizēta ar skārienjūtīgo ekrānu un digitālo fotorāmju palīdzību. Ekspozīcijā ir uzstādīti 6 skārienjūtīgie monitori un 3 digitālie fotorāmji.
2.	„Sv. Trīsvienības kapela”	Tematika un saturs – labs Pieejamība – laba Mākslinieciskais noformējums – vidēji labs	Sniegtā informācija un dizains nav modernizēts, ekspozīcija kalpo sabiedrībai kā ceremoniju vieta.

3.	“Purvs dzīvībai”	Tematika un saturs - labs, Pieejamība - laba Mākslinieciskais noformējums - vidēji labs	Ekspozīcija vēl jāpapildina ar digitālu skārienjūtīgo ekrānu, dzīvnieku un putnu izbāzeņiem un dažādiem purva izrakteņiem.
----	------------------	--	---

Ekspozīciju/izstāžu darba problēmas un prioritātes

Ekspozīciju funkciju veikšanai ir nepieciešams finansējums labas materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanai. Muzejā nav izstāžu kuratora izstāžu plānu un projektu izstrādei.

Ekspozīciju un izstāžu darba rezultāti 5 gados:

- muzeja krājuma priekšmeti tiek eksponēti ekspozīcijās un pētnieciskā darba rezultāti parādīti izstādēs.
- ekspozīcijas ir kļuvušas par avotu izglītojošām programmām;
- muzejs ir izglītojis sabiedrību par novada kultūrvēsturi;
- muzejs nostiprinājis savu lomu Varakļānu novadā kā kultūras iestāde, kura izglīto skolēnus un pārējo sabiedrību.

Ekspozīciju/izstāžu veidošanas prioritātes turpmākajiem 5 gadiem.

- pētnieciskā darba atspoguļošana muzejā;
- muzeja krājuma eksponēšana un popularizēšana ar interaktīvo stendu palīdzību
- krājuma priekšmetu eksponēšanas apstākļu uzlabošana ekspozīciju zālēs.
- audio gida izveide muzeja ekspozīciju un interjeru apskatei;
- laikmetam atbilstoša izglītojoša produkta radīšana;
- skolēnu un pieaugušo izglītošana;
- sadarbības turpmāka veidošana ar citu novadu iestādēm un māksliniekiem;
- muzeja apmeklētāju skaita palielināšana;
- muzeja – kā laikmetam atbilstošas iestādes lomas nostiprināšana novadā.

Kapacitātes uzlabošanas pasākumi:

- darbinieku izglītošana dažādosursos par izstāžu un ekspozīciju veidošanu
- pieredzes apmaiņas braucieni uz ārvalstu muzejiem;

- speciālistu iesaistīšana interaktīvo un citu jauno tehnoloģiju radīšanā un apgūšanā;

Paredzamie ekspozīciju darba rezultāti

Nākošajiem 5 gadiem tiek plānots papildināt pastāvīgās ekspozīcijas ar jauniem izpētes materiāliem, interaktīviem un skaņas efektiem. Ekspozīciju papildināšanai jānotiek laika posmā no 2025.- 2029. gadam. Ekspozīciju atjaunošanai piesaistīt līdzekļus ar projektu starpniecību citos fondos.

Galvenais ekspozīciju un izstāžu finansētājs ir Varakļānu novada pašvaldības muzejam iedalītais budžets un ziedojumi.

Nākošajos 5 gados no muzeja krājuma ir paredzēts veidot: mākslas un amatniecības darbu izstādes, foto izstādes, populārāko novadnieku dzīves stāstu izstādes, muzeja jaunieguvumu, ceļojošās u.c. izstādes.

II. Darbs ar apmeklētājiem

Izglītojošā darba mērķis:

Aktualizēt novada kultūras mantojuma iekļaušanu aktīvā un laikmetīgā kultūras aprītē, lai veidotu vienotu kultūrtelpu ar nacionālām vērtībām centrā:

- Ar muzeja izglītojošām programmām un tematiskiem pasākumiem veicināt sabiedrības izpratni un izglītošanos kultūrvēsturisko vērtību daudzveidībā;
- Muzeja piedāvājumu veidot atbilstoši muzeja mērķauditorijas vajadzībām (uz esošo ekspozīciju un izstāžu bāzes organizēt ekskursijas, lekcijas, tematiskus pasākumus, sarīkojumus, izglītojošās programmas).

Izglītojošā darba raksturojums

Pēdējos darba gados ir novērots, ka muzeja mērķgrupas veido: skolu izglītojošā jaunatne; individuālie apmeklētāji, ģimenes ar bērniem, pensionāri, tūristi grupās un pārējā sabiedrība.

Apmeklētājiem tiek piedāvāti sekojošie pakalpojumi:

- ekspozīcijas un izstādes;
- ekskursijas gida pavadībā;
- tūrisma informācijas sniegšana un individuālas konsultācijas;
- iepazīšanās ar krājumu;
- raksti presē;
- tematiski pasākumi;

- lekcijas par konkrētām tēmām;
- videofilmu demonstrēšana;
- dažādas sportiskas aktivitātes (šaušana ar loku, izbrauciens ar skrejriteņiem).

Muzejs ir izdevis Tūrisma informācijas ceļvedi, Varakļānu Novada muzeja bukletu, informatīvas lapas un vizītkartes.

Muzejs rīko izstādes, tematiskus pasākumus, sniedz skolu izglītojošai jaunatnei, pieaugušajiem un plašam sabiedrības lokam izpratni un zināšanas par sava novada kultūrvēsturiskajām vērtībām. Iesaista skolēnus un pieaugušos tematisku pasākumu rīkošanā, izpētes rezultātā iegūto materiālu apstrādē, lekciju sagatavošanā, apmeklētāju uzņemšanā un gida pakalpojumu sniegšanā. Izmantojot Varakļānu muižas kompleksa teritoriju, sabiedrībai ļauj darboties un izkustēties brīvā dabā. Muzejs piedalās novada un citu iestāžu organizētajos pasākumos ar ekspresizstādēm, lekcijām u.c.

Izglītojošā darba veikšanai pamatā tiek izmantoti ekspozīciju materiāli. Programmas tiek veidota izmantojot gadsimta tērpus, muzeja krājuma priekšmetus, grāmatas, skrejriteņus āra aktivitātēm u.c. materiālus.

Muzeja pedagoģiskās programmas muzejā vada muzejpedagogs. Nepieciešamības gadījumā piedalās arī citi muzeja speciālisti. Muzejpedagogam ir maģistra grāds pirmskolas pedagoģijā. Izglītojošā darba veikšanai ir piemērota 1 telpa aprīkota ar galdiem un krēsliem, video aparāturu un ekrānu, bet dažreiz šim nolūkam tiek izmantotas arī ekspozīciju zāles.

Muzejs izīrē savas telpas citām institūcijām un individuālajiem apmeklētājiem dažādu konferenču, semināru un pasākumu norisei.

Muzejā ir veiktas aptaujas par muzeja pakalpojumiem. Pārsvarā atbildes bija pozitīvas gan par ekspozīcijām un izstādēm, gan par iekārtojumu. Jauno ekspozīciju “Senās godības atspulgs laikmetu griežos” apmeklētāji vērtē ļoti labi. Vidējais vērtējums 10 balļu sistēmā ir 8,5. Bija ieteikumi par restaurācijas darbu veikšanu muzeja telpās, fasādes atjaunošanai. Ekspozīcijā apmeklētāji vēlētos, lai būtu iekļauta informācija par teikām un nostāstiem. Daļa apmeklētāju vēlētos arī radošo amatu darbnīcas.

Izglītojošā darba novērtējums

Muzeja tūrisma informācijas konsultants veic apmeklētāju apkalpošanu muzejā un gida pakalpojumus latviešu un angļu valodā gan muzejā, gan vēsturiskajā parkā un pilsētā. Tūrisma informācijas konsultantam ir bakalaura grāds vēstures zinībās. Muzejs piedāvā izglītojoši – izklaidējošas programmas pieaugušajiem „Ceļš uz titulu”.

Muzejpedagoģiskā darba veikšanai ir izstrādātas četras izglītojošās programmas:

- Bez pagātnes nav nākotnes;
- Princeses smaids;
- Purvs dzīvībai;
- Ciemos pie grāfa Borha Varakļānos (iekļauta “skolas somas”projekta ietvaros). Šī programma skaitliski ir visvairāk apmeklētā. To pārsvarā apmeklē bērni no citiem novadiem.

Paredzēto programmu “ Es karā aiziedams...” no 2020. – 2021. g. nav izdevies izveidot, jo COVID - 19 laikā muzeja darbinieki daudz slimoja un nebija muzejpedagoga.

2020.gada nogalē projektu ietvaros muzejs izveidoja interaktīvu foto sajūtu laboratoriju “Zaļā siena”, kur apmeklētājs var nofotografēties uz zaļās sienas fona ar pils attēlu un iegūt sev suvenītu - skaistu fotogrāfiju, vai nosūtīt to uz savu e-pastu.

Sakarā ar to, ka muzejam pietrūkst cilvēkresursu, tas neizdod muzeja kolekciju katalogus. Publikācijas par krājumu tiek ievietotas vietējā laikrakstā “Varakļonīts”

Apmeklētāju ērtību izvērtējums.

Muzejā ir izveidots apskates maršruts pa apli izstaigājot abus stāvus, kur atrodas gan ekspozīcijas, gan izstādes. Tādā veidā apmeklētāji nedrūzmējas un nepārklājas. Muzeja apmeklētājiem ērtību nodrošināšanai darbinieki pēc pieprasījuma piedāvā tēju vai kafiju. Ir sanitārais mezgls un istaba, kur māte ar bērnu var atpūsties un to pabarot. Diemžēl muzeja ekspozīcijas nav pieejamas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, lai nokļūtu muzeja krājumā vai otrā stāva ekspozīciju zālēs. Nepieciešamas iebūvēt liftu. Šiem apmeklētājiem pārsvarā tiek piedāvāts muzeja pirmais stāvs, kur viņiem tiek sniegta vispārējā informācija un video materiāls datorā, kur var apskatīt otrā stāva ekspozīcijas un citus pakalpojumus.

Izglītojošā darba problēmas un prioritātes

Izglītojošā darba veikšanai no 2023.gada strādā muzejpedagogs vasaras sezonā uz pilnu darba slodzi, bet ziemas sezonā (XI-II) 0,8 darba slodzi. Muzejpedagoģe ir beigusi Muzeja ABC kursus, viņai ir augstākā izglītība pedagoģiskajā darbā, bet tomēr labi neizprot muzeja izglītojošā darba specifiku, tāpēc uzsvars jāliek uz pieredzes gūšanu un izglītošanu šajā jomā. Muzejā nav līdz galam izstrādāti metodiskie palīg līdzekļi šī darba veikšanai.

Mazi finanšu resursi. Līdz šim līdzekļu trūkuma dēļ muzejs nav spējis nodrošināt pilnvērtīgu sabiedrības izglītošanu, tādēļ pašvaldībai būtu jārod papildus finansējums muzejpedagoģisko programmu sagatavošanai ar to rodot atrisinājumu izglītojošā darba attīstībai muzejā, kā arī sabiedrības izglītošanai.

Izglītojošajā darbā tiek izmantotas izstādes un ekspozīcijas, krājuma glabātnē esošie materiāli, informatīvas mapes, videofilmas par Varakļānu novada vēsturiskiem notikumiem, par ievērojamāko personību dzīvi un darbību.

Izglītojošā darba prioritātes:

- Lai radītu jaunu interesi un apmeklētāju plūsmas palielināšanos, izveidot jaunas muzejpedagoģiskās programmas skolēnu un pieaugušo izglītošanai;
- organizēt tematiskus pasākumus un lekcijas, lai sniegtu zināšanas par novada vēsturi plašākam sabiedrības lokam;
- rīkot atvērto durvju dienas ar bezmaksas ekskursiju pa muzeju, lai informētu par novada svarīgākajiem vēstures faktiem;
- organizēt vakara ekskursijas ar teikām un nostāstiem par Varakļānu grāfa Borha dzīvi, muižas pili, parku u.c.

Paredzami izglītojošā darba rezultāti

- Lielāka skolēnu un pieaugušo skaita palielināšanās muzejā.
- Labas sadarbības iespējas ar skolām u.c. juridiskām iestādēm un fiziskām personām.
- Interaktīvas nodarbības un materiāli kalpos novada muzeja popularizēšanai, būs sabiedrības izglītošanas jauns avots.

Darbības spējas uzlabošanas pasākumi

- Personāla prasmju un izglītības pilnveide muzeja pedagoģiskā darba veikšanā.
- Iegādāties aprīkojumu un iekārtot jaunas telpas muzeja izglītojošā darba veikšanai.
- Pielietot jaunas, modernizētas izglītošanas metodes.
- Veidot sadarbību ārpus muzeja ar organizācijām un fiziskām personām.
- uzturēt ciešus sakarus ar Varakļānu un citu novadu skolām;
- sadarboties ar Varakļānu pašvaldības un citu kaimiņu novadu kultūras iestādēm un darbiniekiem;
- piesaistīt skolu, bibliotēku iestāžu darbiniekus izglītojošā darba veikšanai;
- uzturēt pieredzes apmaiņu ar citiem muzejiem; vairākas reizes gadā doties pieredzes apmaiņā.
- uzturēt sakarus ar ārzemēs dzīvojošajiem zinātniekiem, pētniekiem, novadniekiem u.c. interesentiem.

III. Muzeja mārketinga

Mārketinga darba mērķis

Veicināt novada kultūras mantojuma iekļaušanu aktīvā un laikmetīgā kultūras apritē. Mērķa sasniegšanai muzejā ir izveidots un darbojas tūrisma informācijas centrs, kurš pildot savas funkcijas nodrošina muzeja produkta lielāku virzību sabiedrībā.

Mārketinga darba raksturojums

Caur TIC, mājas lapu, laikrakstiem, žurnāliem un televīzijas starpniecību plašam sabiedrības lokam tiek nodots vēstījums par muzeja norisēm kultūrvēstures izpētē, saglabāšanā un popularizēšanā. Pie muzeja popularizēšanas darba strādā tūrisma informācijas konsultants, muzejpedagogs un pārējie muzeja darbinieki.

Muzejā tiek pārdoti pakalpojumi:

- ekspozīciju, izstāžu apmeklējums;
- ekskursijas gida pavadībā pa pili, muzeju, parku, pilsētu un novadu;
- programmas pieaugušajiem „Ceļš uz titulu”;
- muzejpedagoģiskās programmas: “Purvs dzīvībai”, “Bez pagātnes nav nākotnes”, “Princeses smaids” “Ciešam pie grāfa Borha Varakļanos”;
- dažādas aktivitātes (šaušana ar loku, izbraucieni ar skrejriteņiem);
- tūrisma takas : “Dvēseļu ceļi” un “Varakļānu pils parks”;
- telpu noma: semināriem, konferencēm, banketiem un kāzu mielastiem u.c. pasākumiem.
- Muzejs ir Latvijas Muzeju biedrības, Latvijas Piļu un muižu asociācijas un Vidzemes Tūrisma asociācijas biedrs. Informācija ir atrodama vairākās interneta vietnēs.
- Muzejs ir veicis apmeklētāju aptaujas, kuru rezultātā ir uzlabojis savas komunikāciju spējas ar sabiedrību (nosūtīt jaunāko informāciju uz apmeklētāja e-pastu).

Mārketinga darba novērtējums

- Tiešā informācijas nosūtīšana apmeklētājiem ir labs veids to skaita palielināšanai.
- Sadarbībā ar citiem TIC muzeja informācija nokļūst un ir redzama gandrīz visā Latvijā, kā arī ārzemēs.
- Lielākai apmeklētībai ir nepieciešams šosejas malā pie iebrauktuves un pilsētas centrā izvietot papildus informējošus plakātus par muzeja atrašanās vietu, darba laikiem, tālruniem un e-pastiem.

- Vēl aktīvāk jāveicina muzeja produkta virzīšana tirgū ar informatīvu bukletu u.c. reklamējošu informāciju starpniecību.

Mārketinga darba problēmas un prioritātes:

- Mārketinga darba organizēšanai ir nepieciešams ieguldīt vairāk līdzekļu.
- Lai mārketinga darbs būtu veiksmīgs jāizglīto personāls.
- Lai muzeja pakalpojumu virzības vēlamais rezultāts būtu labs, jāizveido pozitīvs produkta tēls un jāpaaugstina tā kvalitāte.
- Jāizveido atsevišķa muzeja mājas lapa, jo šobrīd informācija par muzeju tiek atainota Varakļānu novada kopējā mājas lapā.
- Nepieciešams labiekārtot auto stāvvietu un labierīcības apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām.

Darbības spējas uzlabošanas pasākumi 5 gadiem

- Attīstīt un popularizēt muzeja produkta virzību tirgū regulāri sniedzot ziņas par muzeja darbību caur TIC, mājas lapu, citos interneta portālos un masu medijos ar mērķi piesaistīt jaunus produkta pircējus.
- Veikt potenciālo pircēju aptauju ar mērķi saprast viņu motivāciju, attieksmi pret preci un izpētīt pircēja izturēšanos.
- Popularizēt muzejpedagoģiskās programmas, tūrisma takas, lai veicinātu muzeja mērķauditorijas – skolēnu un pieaugušo lielāku apmeklējumu;
- Pārdoto produktu rezultātā iegūtos līdzekļus izmantot muzeja turpmākas attīstības nodrošināšanai.
- Uztādīt papildus informējošus interaktīvus standus uz auto ceļa un pilsētas teritorijā lielākas informētības nodrošināšanai.
- Regulāra tūrisma gadatirgu un tūrisma informācijas centru salidojumu apmeklēšana.
- meklēt sadarbības iespējas pārrobežu projektos.

Paredzamie mārketinga darba rezultāti turpmākajos 5 gados

- Izveidoti un popularizēti konkurētspējīgi muzeja produkti.
- Palielināta muzeja mērķauditorija.
- Palielināts apmeklētāju skaits gadā.
- Papildināts muzeja budžets.
- Panākta muzeja pieejamība apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām.
- Izglītots personāls mārketinga jomā.

- Uzstādīti informējoši reklāmas stendi uz autoceļa A12 un pilsētas teritorijā.
- Aktīva sadarbība ar citām starpvalstu tūrisma aģentūrām.

Sastādīja:

Varakļānu Novada muzeja vadītāja T. Korsaka.